

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Lyckås och dess Herre.

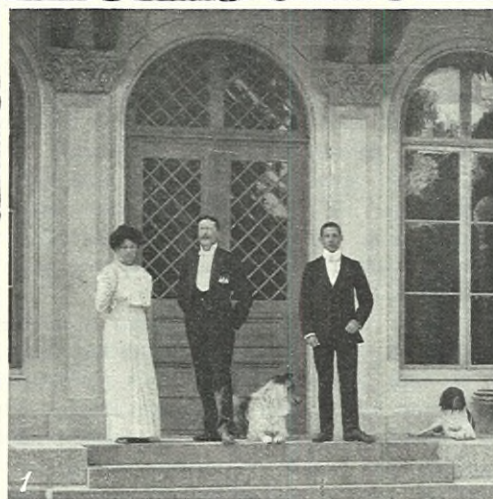
DET ÄR ÖFVER tjugu år se'n jag första gången såg den natur, som omger det gamla smålandsgodset Lyckås. Men lika klar och strålande träder den ännu fram för mitt minne. Också ligger det Hamiltonska herresätet i en af de vackraste trakter i hela vårt land. Vid dess fötter utbreder sig Vätterns glittrande yta, det är omgifvet af yppiga parker och vilda, ödsliga skogar, i dess närhet har man Huskvarnafallen och endast ett stycke från den hvita herrgården sträcker sig Landsjön med Vista kulle som behärskande fond. För resten omfattar godset, med marker och utgårdar, en areal nästan lika stor som ett litet tyskt furstendöme och inom detta gömmer sig den täcka idyllen så väl som det vilda berglandskapet. För en poet och en målare är hela denna trakt en outtömlig källa till inspiration, antingen man ser forsarna nere vid Vättern med de gamla röda kvarnarna stänka sitt pärlregn högt i sommarsol eller snöstormen svepa sin silfverslöja kring de väldiga i öster uppstigande skogsåsarna.

Mitt första vistande på Lyckås blef en riktigt sommaridyll, mitt andra besök en verklig vintersaga. Jag har således haft tillfälle att studera denna underbara natur under de olika årstidernas skiftande färgspel, och jag har aldrig tröttnat. Det som naturligtvis ätven — och icke minst

1. GREFVE JAMES HAMILTON MED SINA BARN PÅ SLOTTSTRAPPAN. 2. LYCKÅS SLOTT MED ALLA UNDERLYDANDE SAM-

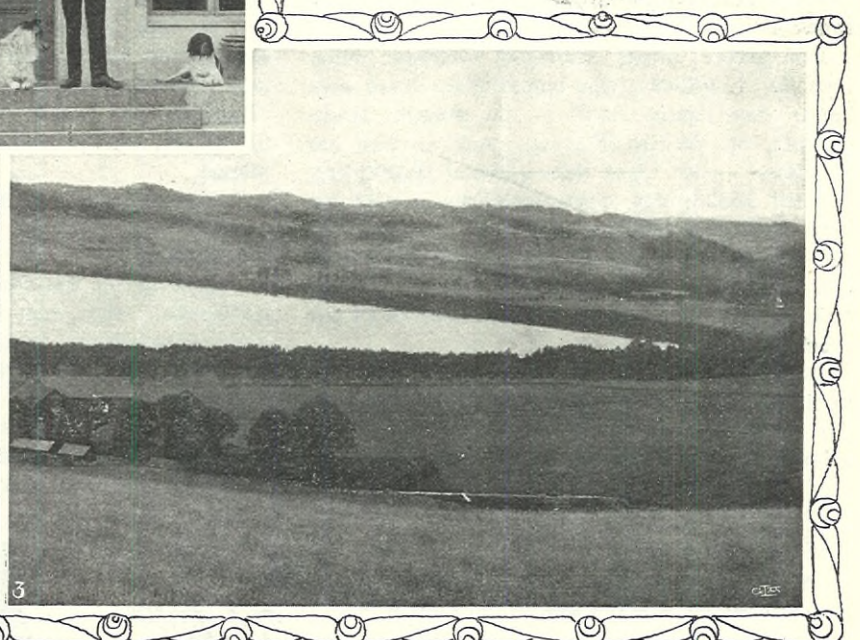
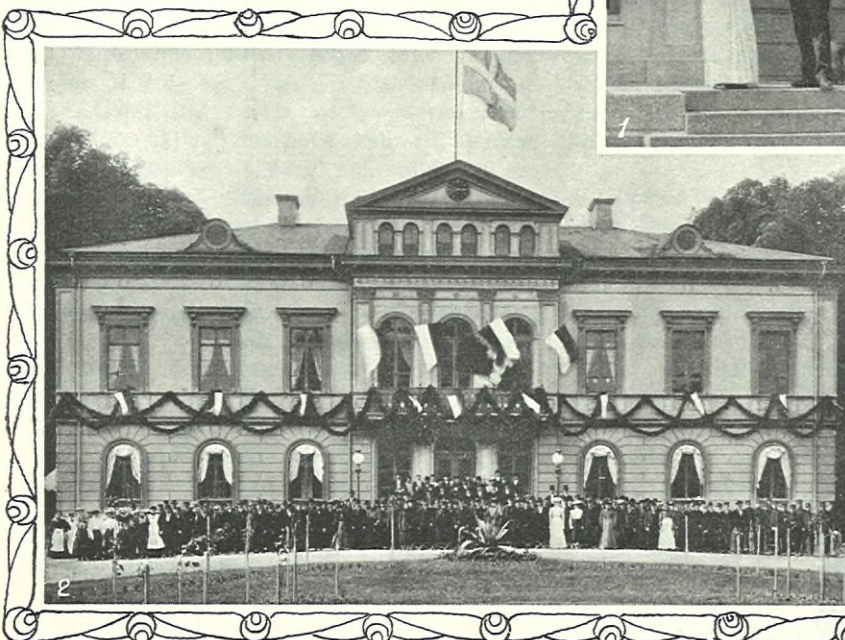
GREFVE JAMES HAMILTON.

— gjort sitt till för att fångsla mig vid Lyckås har varit behaget att för en gångs skull lefva ett rikt och komfortabelt herrgårdslif, känslan af att för några veckor äga Aladdins ring på sitt finger och endast behöfva uttala en önskan för att genast se den uppfylld.

Bläddrar jag i en anteckningsbok från dagarna på Lyckås sommaren 1887 och februari 1893, finner jag på hvarje sida något uttryck för min beundran inför den småländska naturens betagande skönhet, på samma gång min fantasi sättes i rörelse af alla de sagor och mer eller mindre romantiska sägner, som höra samman med denna trakt. Och det är med sägnerna som med naturen: ibland äro de vilda, förfärande, färgade af blod, ibland ljusa, lätta, rosenfärgade som när aftonskyn ser sig i Vätterns dallrande spegel. Res endast en höstkväll upp till den mörka, af ättestupor omgifna Ramsjön och en lätt rysning skall ni icke undgå, när kusken berättar om stigmän, som haft sitt tillhåll här uppe i de otillgängliga klyftorna eller om röfvade jungfrur, som störtats ner utför "Dödsspränget" i sjön utan någon botten. Det hviskande ödemarkssuset, kvällens skuggor, kuskens hemlighetsfulla min, när han berättar sina historier — allt gör sitt till. Och ni drar en suck af lättnad, när ni ändtligen ser stjärnhimmeln lysa öfver det hvita Lyckås.

LADDE TILL FEST PÅ GREFVE HAMILTONS 50-ÅRS DAG. 3. UTSIKT ÖFVER LANDSJÖN. HOLM & C:O, JÖNKÖPING, FOTO.

Men där finnas också sägner, som lätt kunde förvandlas till vackra, melodiska visor. Där nere på Landsjön rodde en gång Gustaf Adolf den unga Ebba Brahe i den ljusa sommarnattsskymningen . . . han hvilade på årorna och talade till henne dämpade, ljufva ord, som hon gömde som blödande röror i sitt hjärta. Det var när prinsens mor, den ädla fru Kristina en sommar hvilade ut på Lyckås gård. Af så gammal dato nämligen är det vackra herresätet.

Men hur jag sitter och bläddrar i min urblekta anteckningsbok, märker jag, att det skulle behövas många tidningsspalter för att riktigt kunna skildra Lyckås och dess härlighet, och jag har endast ett par till mitt förfogande. Jag får alltså i förbifarten endast snudda vid sådana utomordentligt praktfulla taflor som sommarpanoramaf från Måla kulle — en utsikt så bedårande vacker, så storartad, så glittrande af sjö och blånande af omätliga vidder, att man knappast kan slita sig därifrån. Åt söder ser du skogsås vid skogsås i spelande skuggor och dagrar, längst bort i florsliknande fjärran Tabergs skarpa silhuett, åt väster har du djupt under dig Landsjön, ett trappsteg djupare Vättern med Västergötlands i solrök försvinnande kuststräcka i fonden. Åt norr utbreder sig den bördiga Skärstadsdalen med Lyckås skymtande som ett leksaksslott ur grönskan och vid klart väder kan du långt, långt bort i norr se konturerna af Brahehus och ännu längre bort blånar som en dröm Omberg.

Jag vill mena, att detta är en storslagen tafla och icke mindre storslagen är den som Ingaryds dal erbjuder en frostklar vinterdag. Tänk dig en smal stig som nära en fjärdingsväg går fram mellan brantstupande klippor, där tallarna tyckas sväfvat utan rot i luften och ränilarna ha frusit omkring dem till af blåhvit is nyckfullt formade silfverkedjor. Någoting så närmande sig en sagans trollsäl får du sällan se. Och så färden hem genom Muggebos vilda, ödliga, öfversnöade skogar med hundarna, som flämtande, med hängande tungor jaga fram bredvid slädan, hvirflande upp moln af snö, hvilka glittra och glänsa likt en kaskad af stofffina diamanter, och du har fått en förnimmelse af igenyrad äfventyrlig ödemark med hungrigt jagande vargar.

Och efter denna färd känns det åter bättre än annars att sitta rökande vid den väldiga brasa, som sprakar inne i den slottlika vestibulen till Lyckås' corps de logis, där nu hundarna sofva utsträckta hvar och en på sin plats efter den milslånga, tröttande löpningen.

Ja, detta är Lyckås — ramen till det stora godset, hvars ägare, grefve James Hamilton — bror till grefvinnan Stephanie von Wedel — nu i dagarna — för öfrigt på själfva kungens födelsedag — fyllt 50 år.

Grefve J. Hamilton har därvid hyllats på det mest storstilade och hjärtliga sätt både af alla sina många underhafvande som ock af Jönköpings läns hushållningssällskap, hvars ordförande han är.

Och grefve James Hamilton förtjänar detta. Han är i ordets fulla bemärkelse, hvad man kallar "en duktig karl" — en utmärkt landbrukare, en driftig affärsman; och att han har vida vyer — det visar hans gåfva af 10,000 kronor till Jönköpings nykterhetsförbund. Och det visar äfven den järnväg Jönköping—Gripenberg, som väl tillkommit allra mest genom hans energi och nu hunnit fram till Vireda — en längdsträcka på 144 kilometer genom den härligaste svenska natur.

Alltså — grefve James Hamilton är väl värd att vara herre till en af de vackraste gårdar i riket — Lyckås gård omsusad af hundråråriga lindar och seklars saga och sång.

DAN EL FALLSTRÖM

JONAS OCH THOMASINE LIE. EFTER EN FOTOGRAFI TAGEN FÖR IDUN I MAKARNAS HEM.

† EN DIKTARE OCH HANS HUSTRU.

JONAS LIE och hans hustru Thomasine Lie äro nu båda borta. För några månader sedan for dödsbudet ut öfver Norden att fru Lie gått hädan, och nu har äfven Jonas Lie, den utmärkte norske diktaren med det varma hjärtat och den innerliga lifsuppfattningen, lämnat det jordiska.

De båda makarnas samlif under en människoålder framstår så vackert i sin enighet och trofasta kärlek, att ingen af diktarens många människoskildringar med deras oförgätliga drag af känslodel och karaktärshöghet är vackrare. Dessa två personligheter kompletterade hvarandra i stort som smått, sida vid sida hade de genomkämpat lifvet i solsken som mörker, i storm som stilje, och om någon af dem stundom vacklade inför svårigheterna, så var det helt säkert ej fru Thomasine.

Ej minst var fru Lie sin makes ovärderliga medarbetare, då han skref de mästerliga skildringar ur det norska sjömans- och familjelifvet, som gjorde hans namn äradt och älskadt öfver hela Norden. Sålunda är den präktiga Ma i "Familjen paa Gilje" tillkommen under hennes inflytande, för att blott nämna ett exempel bland många.

I sin utmärkte monografi öfver Jonas Lie skrifver Arne Garborg om detta fru Lies medarbetarskap:

"Hon är för det första hans lefvandevordna själfkritik. Men hon är mera. Med sin starkare konstnärliga logik och sin säkrare blick för väsentligt och oväsentligt kan hon hjälpa honom under själfva arbetet. När han, som arbetar i bilder och sålunda lätt flyter bort i det episodiska, har kört fast sig på allehanda sido- och blindspår, så att det egentliga ämnet kanske håller på att glida bort från honom,

bringar hon honom med ett raskt tag in på hufvudspåret igen, så att nu kan hans fantasi tåg åter rulla fram.

På grund af sin rika människo- och kvinno-kännedom har hon äfven i visst hänseende kunnat utvidga hans stoffkunskap. Hans kvinno-gestalter stå helt visst i mer än ett afseende i skuld till henne. Hon kan äfven "inspirera" honom. Somliga af hans böcker (t. ex. Lotsen) ha som idé uppstått hos henne. — I början bestod hennes medarbetarskap blott uti att "hjälpa honom stryka". Men efter hand har det utvecklats till ett verkligt samarbete."

Det blef en tung sorg för den gamle skalden, då döden beröfvade honom hans trofasta Thomasine. Också förmädde han ej länge öfverleva henne. Hans andliga spänstighet, hans starka glädje åt allt som var lifvet, hans arbetsentusiasm — allt föll ihop, då hans hustru ej längre stod bredvid honom.

Vi ha här ej yttrat något om utvecklingsgången af Lies författarskap, hans långa kamp, innan han vid 37 års ålder slog igenom med "Den fremsynte" o. s. v. Allt detta är redan bekant för den svenska publik, som intresserar sig för den norske diktarens rika gärning. För öfrigt innehöll Idun i n:r 30 för 1901 en af Theodor Lindblom författad intressant uppsats om Jonas och Thomasine Lie, där hans diktargärning får sin belysning och där hvardagslifvet i det Lieska pariserhemmet skildras i raska, målande drag.

De här nedskrifna raderna, tillkomna i själfva pressläggningssminuten, afse endast att vara några enkla ord till minne af en skald, som i sällsynt grad talat till de nordiska folkens hjärtan, och som därför förtjänar att bevaras i vår hägkomst.

Verkligt nöje
bereder det att taga på sig

Victoria
hängan

Tillskärning och sammansättningen af de olika delarna är utförd så omsorgsfullt, att belåtenhet är gifven, om rätta storleken väljes. Försäljes i finare skoaffärer öfverallt samt tillverkas af

LUDVIG TRAUOGOTT, STOCKHOLM.

Det stora skeppsbrottet.

Af Hilma Söderberg.

(Forts. och slut.)

HENNES PORTRÄTT sitter i den nya skyltlådan vid Götgatan. Jag gör mig en tur där förbi en gång om dagen. Ett par dagar har det blifvit två. Det är visst belagdt med straff — n. b. om man blir ertappad — att göra ett snitt i glasrutan och lägga beslag på kortet. Jag är dessutom alldeles för oerfaren i glas-mästaryrket för att våga mig på dådet.

I ena hörnet af skyltlådan upptäckte jag ett ungdoms-porträtt af David Troili. Jag har sedan fått veta att det är hans yngre bror, som numera är här. Ynglingen är mig för resten ej obekant; han har en gång skrivit en briljant kritik öfver ett utlåtande från min hand. För öfrigt är han en duktigt stillist och bör med tiden kunna bli något. Hittills har han varit ett skinande ljus i Uppsalaungdomens rödaste läger.

15 dec.

I dag har jag skrivit och friat. Jag härdade ej ut längre. Och gå upp personligen vågade jag ej. Det må bära eller brista, men nu har jag dock försökt skaffa mig den åtrådda vissheten. Om det nu också ville kännas lugnt. Jag bad att få hennes svar skriftligt. När det kommer, tors jag ej bryta det.

16 dec.

Dagen har varit underlig. På morgonen kom hennes bref. Hon kunde ej förstå att jag ville ha henne, hon som var så obetydlig. Många skulle undra öfver att jag gjorde ett sådant val, jag som kunde få hvem som helst, etc. etc. På min fråga, om hon ville bli min hustru, svarade hon ja. Och hon hade talat vid far och mor och de hade gett sitt samtycke.

Det var icke något långt bref, och när jag läste det, misstänkte jag, att det var efter att föräldrarna "gett sitt samtycke", som hon gaf mig sitt ja.

Men ändå — fast jag insåg detta och hade ögonen fullt öppna för att ingen enda rad bar vittne om något, som kunde få namn af kärlek, så var det nära att jag gråtit af glädje och lycka. Jag tyckte att det förlovade landets portar öppnade sig för mig.

Hon var en smula blek, när jag kom dit upp. Fadern tog först emot mig, sedan kom modern och vi hade ett kort samtal med hvarann. Det låg en viss värdighet öfver dem. — Så fick jag träffa henne. Vi hade just icke mycket att säga hvarann. Hon var så tyst, så tyst. Jag berättade ju henne åtskilligt och frågade hur hon ville ha det — ville hon att vi skulle förlovva oss genast eller önskade hon dröja? Det fick naturligtvis bli alldeles så som hon ville.

Hon lyste upp. Det var nog bäst att vi dröjde. Hon var ju så ung ännu och kunde vänta. Jag höll lyckligtvis inne med att säga, att från min synpunkt var förhållandet det motsatta. Det blef således beslutadt, att allsammans skulle vara en hemlighet tills vidare — först om några månader kunde vi börja tänka på något slags offentlighörande. Men jag skulle få träffa henne ibland — icke alltför sällan. Och så fick jag skriva till henne. Hon lofvade dock icke alldeles säkert att också skriva till mig.

Jag tordes icke ens kyssa hennes händer.

29 dec.

Klockan är ett på natten. Det är visst bättre att skriva än att sitta och grubbla. Sömmen kommer nog ej ännu på en stund.

Har i kväll varit hos Valter Sternhagen. Och där voro familjerna Reuter och Troili bland andra. Jag fick knappt mer än se Carola. Alexander Troili — Davids bror — lade beslag på henne. Mina blifvande svärföräldrar misslyckades totalt i att dölja sin förtviflan.

Vi skulle ej haft något hemlighetsmakeri. Karlen kunde ju omöjligt veta att flickan var förlofvad. Och hon var gifvetvis utan skuld i att han uppvaktade henne. — Är det ett dåligt omen att han heter Alexander! Jag har för mig att det ligger en viss segergloria omkring det namnet.

Men så glad hon såg ut där hon satt tillsammans med honom. Hon var alldeles röd om kinderna. När hon är tillsammans med mig, se de bleka ut.

16 jan.

Jul och nyår ha gått och mitt hår fortfar att gråna vid tinningarna. Det var en tid jag hade hopp om att den proceduren skulle afstanna. Eller åtminstone förvandlas till en rent yttre företeelse. Nu vet jag att jag tagit fel. Äldre än någonsin känner jag mig.

Jag är färdig att vrida händerna, när jag tänker på mitt lif — det lif, som kommer hädanefter. Hvad skall jag lefva för! Det finns ju icke mer än en människa till. Och hvar är hon! Hon har ju glidit ifrån mig. Eller rättare: utsiktarna att vinna henne äro nu sämre än någonsin. Nu är det förbi med hoppet, att hon trots allt dock skulle lära sig förstå mitt språk.

Hennes föräldrar måtte förstå något, ty de se misstänkt nervöst glada och otvungna ut. — Jag lider oerhördt. Är det sant manne, att jag begått synd mot den helige ande, sålt min själ för en guldbroderad ämbetsmannarock, och att jag nu skall straffas på detta sätt...

12 febr.

Hon var hos mig i dag. Det fanns ej mycken likhet mellan den Carola Reuter jag första gången såg för ett år sedan och den som satt här i dag. Det var inte längre något flickebarn.

Hon kunde inte gifta sig med mig. Och hon visste, att hon inte behöfde be om sin frihet, ty den gaf jag henne ändå, när jag fick veta, hur hon kände det. Inte sant?

Jo, naturligtvis. Jag orkade visst inte säga stort mer. Min strupe var torr och tungan var trött. Om någon den stunden gissat på min ålder och sagt hundra år, så skulle jag med en nick ha underrättat honom om att han gissade rätt. Jag var verkligen hundra år.

Hon talade i mitt ställe. Så hade jag aldrig hört henne tala förr och jag får väl heller aldrig höra det mer. Hon hade gått som en blind hittills och ej vetat hvad lifvet var och hvad hon själf var. Nu hade allt förändrats för henne. Och det var en annan man, som lärt henne detta.

Jag svarade att jag visste det. Och när jag ingenting mer tillade, lyfte hon frimodigt sitt ljusa hufvud och började tala om hur den mannen var — god och osjälvisk och modig och sann. Han hade vigtt sitt lif åt striden för rätten, och härefter skulle hon stå vid hans sida. Hon visste nog hvad som skulle möta henne, men hon visste också att nu var hon stark.

Så frågade hon, om jag var ledsen. Jag smålog, men det måtte jag ha gjort på ett

mindre vanligt sätt — hon fick tårar i ögonen och bad mig förlåta, att hon gjorde mig ondt.

Förlåta, ja — visst förlät jag. Men det är någon annan, jag vet inte hvem, som jag aldrig kan förlåta. Kanske det är mig själf. Jag har lidit skeppsbrott och någon eller något bär skulden. Det lönar väl knappast mödan att förbanna ödet, som skickade hit Alexander Troili. Hon hade nog aldrig blifvit min — äfven om hon blifvit min hustru.

Men — då hade hon ändå varit min hustru. Nu kan hon aldrig ens bli det. Äfven den hårdaste föräldradespotism skall ingenting förmå öfver henne sådan hon nu är. Det fanns en glimt i ögonen, som talade sitt eget språk. Ett språk, som hade en viss hemortsrätt äfven hos mig i unga dar — på den tiden David Troili och jag delade den lilla vindsdubblotten i Uppsala.

18 febr.

I dag mötte jag David på gatan och följde honom upp. Brodern träffade jag som hastigast; vi sågo in i hvarandras ögon och läste en del af det vi tänkte. Han lyfte först sitt vackra, energiska hufvud ett grand trotsigt, sedan såg han något mildare ut, och när han sade farväl och gick, fanns en viss allvarsam vördnad i hans hälsning. Såg jag måhända en smula tragisk ut?

Jag gjorde visst det. Man kan ej hjälpa, att man är en stackars svag människa ibland. Jag har knappast känt mig så eländig som när jag satt däruppe hos David. Men det var på samma gång något förunderligt egendomligt. Det var som om de sista tjugu åren krympt ihop och jag kommit helt nära studentårens tid. Jag blef dessutom elegisk och sentimental. Och jag tror David också blef något liknande. Vi kommo slutligen dithän, att vi utbytte förtroende såsom man endast gör, då man är ung och är särskildt fallen för att skänka folk sitt förtroende.

Jag lät honom veta det stora skeppsbrottet. Det förefaller mig, som gjorde jag detta i känslan af att han liksom hade rätt att utkräva ett slags hämnd af mig: det var något jag förbrutit, och som hederlig karl ville jag att straff skulle öfvergå mig. Och då jag nu visade honom, att hämnaren hade tagit gestalt af hans egen bror, borde han känna sig lugn i medvetandet af att rättvisan fungerar trots allt.

Allt detta sade jag honom i ordalag, som skulle föreställa skämtsamma, men han såg endast röd ut och dunkade mig på axeln och förklarade, att jag alltid varit en bra människa — alla kunde väl icke bli radikala tidningsmurflar.

Jag tror nästan jag kände mig lätt om hjärtat, när jag gick utför Davids trappor. Egentligen är det bra löjligt att barnet, med sina begär att bikta bedrövelserna och gripa efter tröst, dyker upp så här hos en gammal människa.

Lilla Carola... Det blir nog inte små duster du nu får kämpa igenom. Men — striden skall göra lyckan desto värdefullare.

Lyckan. Hur är det egentligen med mig? Jag orkade ju inte strida ett enda tag för lyckan. Den får gå ifrån mig utan att jag rör ett finger. Och jag har ändå så lidelsefullt längtat efter den. Nej, onödiga förebräelser kan jag ju undvika att lägga på mig. Jag har ju de solklaraste bevis för att min lycka icke hette Carola Reuter — hvarför skulle jag då kämpa för den!

Men, öde, hvarför kunde den ej få bära det namnet?

Barngarderoben är en svensk upplaga af den enda i utlandet existerande tidningen i denna bransch och står i förbindelse med kontinentens förmästa barnklädersaffärer och erhåller från dem rikhaltiga mönster till allt hvad som hör en väl försedd barngarderob till. Tidningen är också torglivande på sitt område samt utgifves på flere språk och i kolossala upplagor.

Barngarderoben

Pris för helt år 3 kr.; halft år 1: 60 kr.
Lösnummer 30 öre.

Barngarderoben utkommer med ett rikhaltigt illustrerat nummer i mån., åtföljdt af en dubbelsidig mönsterbilaga med en mängd tillklippningsmönster. Den bör sålunda blifva af ofantligt värde för hvarje moder, helst som den därjämte lämnar henne en god hjälp med barnens sysselsättande, och gifver mer än tillräcklig ersättning för prenumerationspriset.

FRÅN SKÅNES
FYRA HÖRN

I RASKA PENSELDRAG och skimrande färger har här Nils Wilhelm Lundh i fyra intima akvareller fångat Skånes skiftande och säregna, men af

UPPSVENSKEN känner säkert bra lite till sitt Skåne. Först på senare åren har man börjat intressera sig en smula för foten härnere, men de flesta gå ännu och tro, att den är synnerligen platt och tung, ja, den är nog bra att stå på, tänker man, men den saknar höjd och grace, just det!

Man kommer ju uppifrån med nattåget och vaknar, där skogen tar slut — och då har man redan farit genom Skånes fagra barrskogar, där björkarna vajar med rika och knoppande grenar, man har farit förbi den mörka, gråa snapphanebygden, och man ser nu öfver slättlandet — ruta vid ruta och pilarna i rad som bönder på ett schackbräde, här och hvar en vädermölla, ett par, tre kyrktorn och en gård i dungen. "Trist detta!" tänker man, men betänker inte, att ett parti kan vara mycket intressant, om man bara kommer riktigt in i det, om man ger sig tid att komma in i det. Och så kommer man till en hamnstad, som inte har en enda öppen väg längs stranden, man far öfver Sundet och sedan söderut för att möta våren.

Där finns emellertid inget landskap i Sverige, tror jag, som kan uppvisa så många olika naturscenerier af egendomlig och stor skönhet som just Skåne. De fyra elementerna ha i hvar sitt hörn skapat riktiga små ideal-landskap.

I nordväst ha vi Kullen, berget, som de underjordiska brutit upp ur hafvet, det reser sig till nära tvåhundra meters höjd, och väggarna stupa nästan lodrätt och gömma i skrefvorna små krypande, förbrända bokar och vilda rosenbuskar. Och där vågorna bryta upp, bli granit-hallarna röda som flammor, det sjuder och kokar, det glänser likt svart kol kring trollets dörr. Och det är trollet, som vräkt upp allt detta och som nu sitter i ro och plockar i gneisen, som

ner med rosor och vilda snår, röda hallar nere i brottet, där finns väldiga lodräta bergväggar, och inne i grottona tyckas de röda, blankpolerade klipporna få lif och gestalt, gripa om hvarandra och söka draga ner hvarandra. Längst inne ligger där en rörlig klippa, som vänder sig och hugger i bergväggen, när svallet kommer, och då hörs det som ett rop och ekar under hvalfven.

Men utanför klänga rosorna, och björnbärens refvor mötas öfver hallarna, slånårsriset blommar i sol, och vid brotten står skummet upp som rimfrosthvita björkar. När nordväst ligger på, är det fest och sång för den norra och stupande stranden. Då skall man klättra ensam öfver klipporna, om man vill se trollet. Då kan det komma rätt som det är och slunga en jättemussla upp. Och man ser, att den musslan har lidit under en alg, som ännu hänger vid. Ja, slå vi då sönder den, så finna vi kanske en pärla, en underbart skimrande pärla. Där finns äkta pärlor vid Kullen.

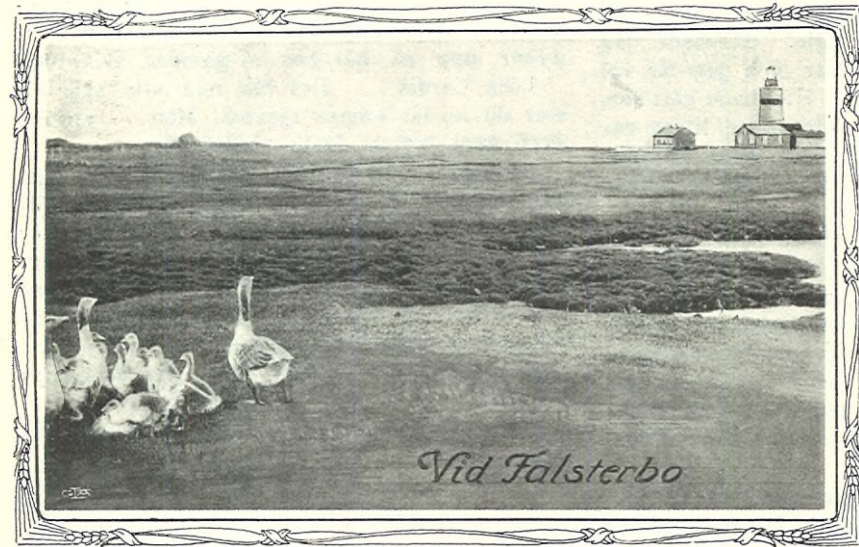
Det var Skånes nordvästra hörn, och så följa vi ett svansträck söderut till hedarna och flygsandsfälten, till Falsterbouden i sydväst. Det är luftens och dagrarnas land. Här leker vinden fritt och tumlar om med dunsterna och solglittret öfver heden. Allt, som har vingar, kan sträcka här: småfåglarna ha sina bon under tufvorna och i det låga skogsbandet, sjöfåglarna sväfva och ropa ute från Måklappen, det ringer och ringer därutifrån, då strömmen går rätt mot vind öfver reflarna. Och när örnen kommer dit mot senhösten, blir det en hvirflande lek längs hela stranden och moln af vingar glida bort öfver hedarna. Luftens herre har kommit, och ensam får han mest vara, hökar och vråkar, småkonungarna, flykta skrikande mot norr, och örnen sitter med vingen ut öfver tångvallen och tislarna och plockar och plockar. Så lägga sig dunen i ett slag, och han blir smal och stryker vingen ner. Han spejar öfver strandmarkerna och ser något, som trippar och rör sig på närmaste halfvamilen, det glittrar öfver kullarna därborta och en regnskur glider bort, så kommer en solstrimma, och nu blir det klart. Örnen breder vingarna ut och flyger öfver stran-

den, och borta vid skogskanten väsnas kråkorna och vänta bara på afskräde. Örnen flyger långt öfver heden.

Mot kvällen hopa sig molnen, de brinna och resa underliga slott i solnedgången öfver hafvet. Fyren tändes, blinkar skarpt och varnande. Ensliga, sökande ljud störa tystnaden ute på sandstigar i ljungen, det mörknar och mörknar, och nattens alla ljus tändas nu kring ödsliga milavägen. Borta i norr spöka städernas ljusbågar högt uppe i molnen, det är Malmö och Köpenhamn. Fyrarna tindra. Och midt öfver Sundet, dit udden pekar, lyser Stevns Klints fyr. Det är ett underligt ljus. Det kommer först som en liten stjärna, närmare, närmare, så strålar det klart upp, blir åter till en liten stjärna, förlorar sig alltmera och slocknar så i fjärran. Söderut ser man hvirfveln af Sassnitz blänkare, den kommer med bestämda och jämna mellanrum och sprider sitt sken uppe i dunsterna. Det ringer i dyningen ute vid stranden, och sällarna ropa håligt och kifva och knuffa ut hvarandra på djupt vatten. Så hasa de sig åter upp, och det blir ett larmande oväsen för ett ögonblick. Långt ute på heden hylar räfven och söker lura änderna nere i lagunen — de tro, att han kommer från norr och aflägsna sig alltmera från just den stranden, men räfven löper rundt om i en stor båge och vill hugga dem bakifrån nere vid södra stranden. Men därute reser sig en ännu blommande tufva af strandkål, den reser sig rätt upp öfver sand och tångbäddar, och det kikar och glimmar inunder. Och innan räfven hinner ta språnget upp i ljungen igen, blixtrar det till, och knallen kommer som ett klubbslag. Så ligger Mickel där, och krypskytten häfvar in sitt byte och gömmer under tufvan. Han kikar öfver lagunen, där ytan lefver och rispas upp i månlyuset — nu har månen gått upp — och änderna skrika och lyfta, sträck efter sträck och flyga till hafs — skytten kan inte få korn på något och får nöja sig med räfven. Och medan det så ljusnar öfver hedarna, och luftens alla under torna sig upp kring det mariga skogsbandet, somnar den fågelfrie under sin tufva och hvilat hufvudet mot den dräpta skälmen och brodern.

I soluppgången kommer där ett svansträck liksom med en sakt klokringning högt uppe, och så bär det österut.

Här ha vi slättens rutor i svart och guld, och tröskverken surra som humlor. Detta är den rika jordens hörn af landskapet. Pilarna stå som schackbönder i led, som ännu icke brutits, väderkvarnarna äro goda löpare, och undan går det. Kyrktornen äro mest hvita, men många äro röda och blå och gula, ja, granna som schackkungar och drottningar skola vara. Och det är ett godt parti. "Strid och kif är det och hat och processande man och man emellan, men ändå växer det och blomstrar, och de få ladorna fulla, så det är en skam!" — sade en gammal präst (norrlänning), som fått ett pastorat nere på Skåneslätt. Och så sken han upp, när han fortsatte: "Men det kommer väl efteråt,

**Skönhet
är
makt.**

För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla praktiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande Skönhetens hemlighet. Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

**Parfymeri
Louise,
= Stockholm. =**

*Några intryck af
Nils Wilhelm Lundh*

Från Helgeå

icke-skåningar allför litet uppskattade skönhet, sådan den bryter sig i olika temperament i hvar och en af vinklarna i detta fyrkantiga landskap.

straffet, tänker jag, för inte kan det gå i längden att sätta väderkvarnar upp emot Guds hus, inte“.

Se ändå, så mycket blommor! Man skall inte se den bördiga slätten endast "von oben", man måste ödmjukt ända ner till marken och se på blommorna, det blommar ju ända fram mot jul, och här ha vi ett dike, som sträcker sig som en enda blommande bädd ned mot hafvet, där saltan fränt — och ändå stå de yttersta vissna blomsterspirorna helt festligt smyckade med rosenröd tång och små snäckor, som pingla, när vinden stryker förbi. Vinden följer det blommande diket och för dofterna ut till hafs.

En liten historia, som är betecknande för det sydsvenska lynnet: Det är dikets historia, om man så vill. Det var en man, som gick borta på vägen, och vägen var jämn och bra, så han kunde fundera i godan ro, medan han gick. Ja, han funderade, och där var mycket att tänka på, för mannen hade gård och vida marker och kreatur och allt, som hör till. Nå, hur han nu gick, så kom han ut på ängsmark, och rätt som det var, klef han ner i ett kärr, så att det gick honom ända upp till midjan. Där satt han. Men stor och stark var karlen, och han tog ett tag och ett till och tog i med alla krafter, och upp kom han. Det rann kring benen på honom, och ledt och svart var det, men han tog det med godan ro och tog sig en ny funderare till på köpet. Han vred sig hit och dit och trampade och gick så bort mellan kullarna och fram till ett hus, som låg där. Han steg inte in, för han såg ju allför otäck ut, men han bultade på dörren och fick bonden ut.

— Godagens, far! — sa mannen, som gått ner sej.

— Godagens igen, far! — sa far i huset.

— Det ä' ett ledt kärr du har! — sa den förste.

— Lita på det! — grinade far i huset och tyckte förstas, att det var bra, att grannfar gått ner sej.

— Hva ska du ha för det? — frågade den förste.

— För kärret?

— Ja, just för kärret?

— Hva ska du med det far? frågade ägaren (han var inte skåning till börden). — Dika kan man inte, för det är ett jättearbete.

— Lägga en väg rätt öfver.

Ja, det trodde far i huset på, för den, som gått ner sej, hade ju sina ägor intill, och så var han väl arg nu. Det var bara att passa på och sälja.

— Jag tror inte, jag vill! — sa därför far i huset (han var smålänning).

— Ska du ha hundra riksdaler, far?

— Nej, det är allt för lite öju't, far.

— Ja, så går jag då.

— Får jag använda vägen?

— Ja, så hjärtans gärna!

— Nå låt gå för hundra då!

Klart.

Ja, nu gick köparen hem och tog torrt på sej och ett par stora stöflar. Och sen gick han till kärret och mätte och fann lågländt mark på egna fält bakom kullarna. Så gräde han rätt igenom och dikade i kärret och ledde det ut i en stor kurva, så att han vattnade sina torraste marker, på samma gång som kärret blef torrt och godt. Och det var ett jättearbete. Nu blef där väg och vidsträckt åkrar, och det växte högt samma år. Och nu finns där inte så god jord i hela häradet som just där mannen gick ner sej, och i diket blommar det ända bort emot jul, så att grisen kan gå där, utan att man ser så mycket som kringlan på honom en gång.

Så fara vi norrut. Det glittrar och glimmar däruppe i nordost, och det är de hundra sjöarnas land, som ler emot oss. Forsarna sjunga och drifva gladt sina hjul, sågen hviner och det är skogen som går. Men skogen är mörk och stor, den kransar ännu sjöarna och klättrar uppför höjderna, där det är sten att gripa om. Den sänder sina små förposter, mariga och grämossiga tallar långt ut på myren; de krypa och brottas ute vid gölarna och bära bara en yfvig och roströd mossa — så sugas de ut och likna stora spindlar, som krupit fram och sitta orörliga och vänta på flugan. Skogen får gå rundt om, den sträcker sina armar kring Immeln och famnar där sju goda mil, den susar med björk och ek ute på öarna, de trehundra öarna, som ännu vänta på hyddor.

Immeln, en af de största sjöarna, påminner rätt mycket om Stockholms skärgård, sönderskuren som den är och kransad af skogar, mest furu. När man följer någon af de stora vedprämarerna, som dragas i lång rad af en liten ångare ett par tre mil genom vattendragen i sjön, kan man lätt inbilla sig, att färden gäller Sandhamn. Klipporna och bergväggarna äro likväl inte så mäktiga som i skärgården, men skogen är större och djupare. Stränderna äro mindre bebyggda, man saknar alldeles de förskräckliga villorna och skärgårdens alla kaninhus. Det sorlar en rikedom af bäckar och små forsar, de tona från alla håll, och där finns knappast en torpare, som inte har sin lilla fors och ett hjul

där, som sjunger långt in i de ljusa sommarnätterna.

I Helgeån flottas timmer, det är som Norrland i smått, och vid de mäktiga stenbroarna stå flottningskarlarna och vakta med sina långa spjut och spiror, det mullrar och trummar, när stockarna komma, de sätta sig på tvären i hvalfvet, slamra med kedjorna och gripa fast i hvarandra, så att det blir en mäktig klynga, där vattnet frusar och sorlar. Och så gäller det att springa ut och dräpa den tredskande stocken och vara åter hos kamraterna, innan klyngan ger sig iväg, och det sker med brak och dunder. Ute vid sjön samlas alla stockarna och bilda ofta en flotte på en tre hundra meters omkrets, och den fyller en hel vik, så att man kan springa rätt öfver, om det skulle knipa. Flotten halas öfver sjön i soluppgången, och ljuset tindrar och blänker som vapen mellan de trummande och mullrande stockarna. Vi äro fortfarande i Skåne.

Vi följa en sorlande bäck, och där går vägen öfver. Vi komma fram till några gamla torftäckta ryggåstugor, som välkomna oss med sina goda ögon, och svalorna kvittra under brynet. Det växer vildt och blommar inne i täppan, bina surra kring kuporna, och borta vid brunnen, som är djup, så djup, att vi knappast kunna se blänket därnere, hämta vi upp det friska klara källvattnet, som har lite järn i smaken och läskar och styrker efter vandringen.

Vi gå nu in till torparen och få oss en stor smörgås med lingonmos.

Torparen har skogen i ryggen. Bränsle har han, men är så fattig, att han inte haft råd skaffa sig en tång att ruska om i bränderna med, utan går och drar med ett söndrigt

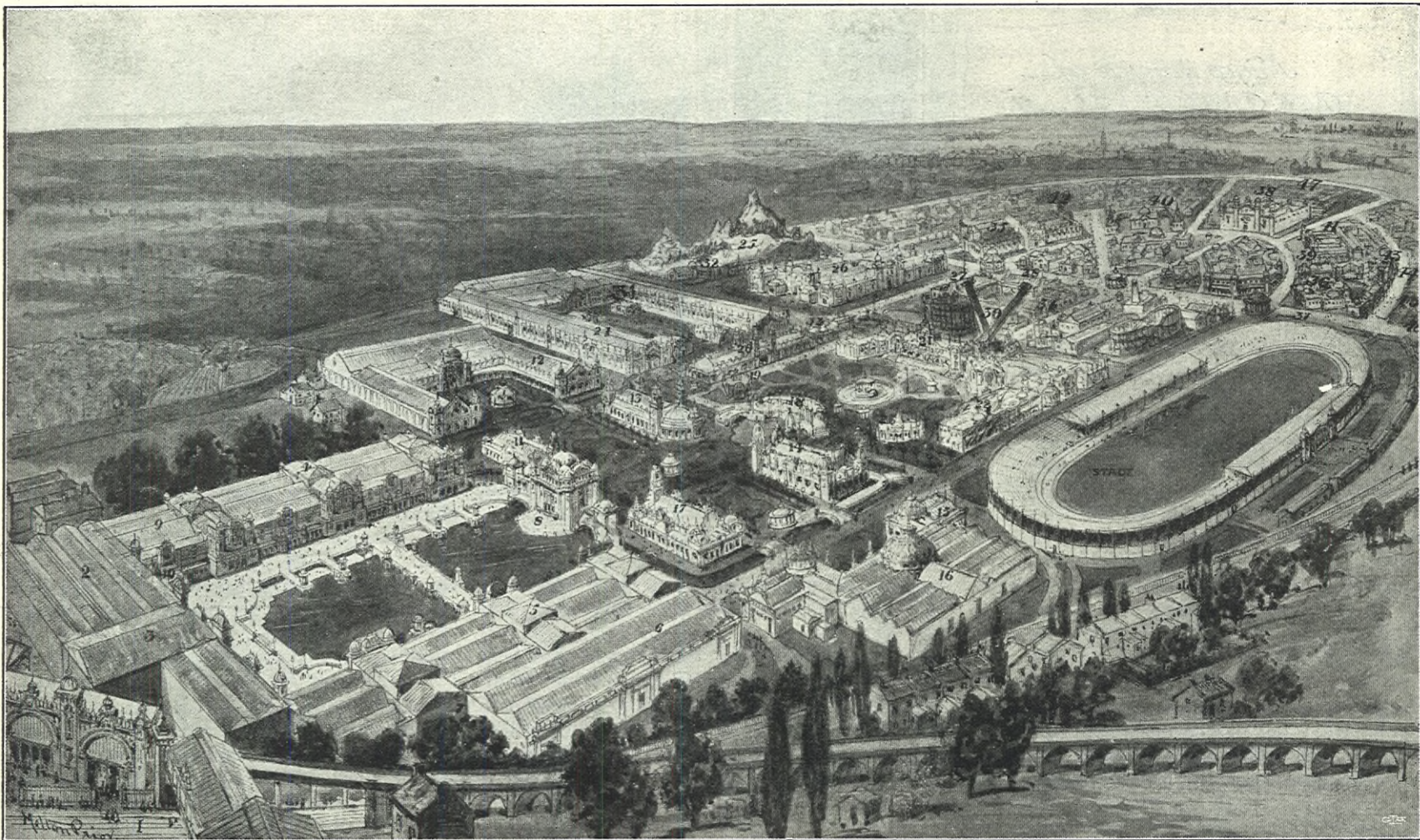
Kempunge gården

LUZERN

• Förnäm vistelseort under sommaren. •
G:D HOTEL NATIONAL

Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön.
Rum från 4 kr. • Ill. prospekt gratis.
Telegramadress: "National".

DEN FRANSK-ENGELSKA UTSTÄLLNINGEN I LONDON SEDD I FÅGELPERSPEKTIV.

rostigt järntunnband. Barnen gå och leka ute på myren och de vattensjuka markerna, de vada i bäcken och finna stora röda klumpar, det är myrsmalm, och sådant är där godt om. De samla en hel hög, för styckena likna gubbar, när man vänder på dem och ser riktigt efter. Ja, så leka de, och när hungern kommer, få de väl alltid något att bita i. Under lingontiden, "krösenati'n" är minsta backe ett helt litet himmelrike för barnen, de plocka och äta och plocka och sälja, så att de kunna köpa gryta till mor, och sen plocka de igen och koka och slicka sig om munnen och plocka igen. Och då har man inte tid att tänka på malmen och de roliga "gubbarna". Men "gubbarna" ligga ute i myrbäcken och spotta och gno sej mot hvarandra och tycka väl det är en skam, att de skola ligga så och inte få komma till heder och glans i det fattiga huset.

*

Ja, detta är glimt och vind från Skånes fyra hörn. Det är bara en hälsning norrut med ett sjungande svansträck: Kom ned till oss en gång och se, och far inte alltid förbi oss!

Den fransk-engelska utställningen och olympiska spelen.

OM NÅGRA DAGAR slår de olympiska spelens stadion i London upp sina jätteportar, och representanterna för de nordiska ländernas sport- och idrottsföreningar, däribland äfven Sveriges från hemlandet med så stort intresse följda, tåga in på arenan, näst cirkus Maximus i Rom den största täflingsarena i världen.

Då valplatsen för de stora turneringarna är förlagd inom den fransk-engelska utställningens

område, ha vi velat med några bilder därifrån orientera våra läsare å densamma. Denna intressanta utställning, belägen i en af vestra Londons yttre delar, som öppnades för någon tid sedan vid presidenten Fallières besök, öfverträffar i storlek alla föregående engelska utställningar.

De å bilden synliga utställningsbyggnaderna äro följande:

1. Entré. 2. Vetenskapernas palats. 3. Engelska industripalats. 4. Franska industripalats. 5. Textilindustriens palats. 6. Engelska undervisningspalats. 7. Hallen för pedagogiska möten. 8. Kongresspalats. 9. Administrationen. 10. Tullexpeditionen 11. Franska konstindustripalats. 12. Franska restauranten. 13. Engelska konstindustripalats. 14. Kvinnoarbetets palats. 15. Sportklubben. 16. Konstpalats. 17. Musikpalats. 18. Empirepaviljongen. 19. Louis XV-paviljongen. 20. Fransk-engelska paviljongen. 21. Stora restauranten. 22. Trädgårdsföreningen. 23. Kungliga paviljongen. 24. Staden Paris' paviljong. 25. Kanadiskt järnvägs-sceneri. 26. Kanada. 27. Nya Zeeland. 28. Britiska kronkolonien. 29,30. Utsiktstorn med rutschbana. 31. Kanadiska pacifikjärnvägen. 32. Biscuitsfabrik. 33. Tobaksfabrik. 34. Gamla London. 35. Australien. 36. Algeriet, Tunis och franska Östafrika. 37. Senegalesby. 38. Indien. 39. Indo-Kina. 40. By från Ceylon. 41. Indisk by. 42. Irländsk by. 43. Tunis. 44, 45. Franska kolonibyggnaderna. 46. Franska militärpaviljongen. 47. Orientaliska öfningar och lekar.

EN ILLUMINATIONSÅFTON PÅ LONDONUTSTÄLLNINGEN.

Det nyaste kungaporträttet och dess mästare

Bernhard Österman

DEN SVENSKA KONSTNÄR, som målat det här återgifna kungaporträttet, har hittills icke haft skäl att rosa sitt hemland för dess uppskattning af hans konst. Detta är ingenting nytt, ty de Svenska målarna bli i allmänhet först erkända ute, innan deras egen nation vill veta af dem. Bernhard-Österman har nu fått utlandets stämpel på sig som en dugande artist. Kanhända vårt land nu också vill erkänna honom.

FÖR NÄRVARANDE utställes i Nationalmuseets svenska sal ett nytt porträtt af konung Gustaf. Det är måladt af vår utmärkte porträttör Gösta Bernhard-Österman, som genom detta sitt senaste arbete förvisso ånyo tilldragit sig våra konstläskares intresse och uppmärksamhet.

Bernhard-Österman är visserligen ett sedan årtal tillbaka välkändt namn inom vår svenska porträttkonst, men meningarna om hans konstnärskap ha härhemma varit mycket delade. Man har bland annat sagt att han målade för gammalmodigt, för torrt och systematiskt; att den moderna uppfattningens friskhet och lif saknades i hans arbeten, under det att andra bedömare däremot obetingadt satt Bernhard-Österman bland våra allra främsta män på porträttområdet. Rörande dessa olika meningar lär det emellertid icke löna mödan tvista, och hvar och en som haft tillfälle att taga Bernhard-Östermans under de senare åren utförda porträtt i betraktande måste otvifvelaktigt inse att de skäl, som kunnat ligga till grund för de nämnda anmärkningarna i alla händelser numera fullständigt bortfallit.

Österman är nämligen icke gammalmodig längre, han är modern — ja, i fråga om behandlingens bredd och subjektsskildringens osökta sanning, till och med ultramodern — men dess bättre är han, detta oaktadt, fortfarande imponerande förnämligt och elegant i sin framställning. Österman är icke den som godvilligt skattar åt den moderna vordna konstighetsvurmen som, enligt mitt förmenande, visar vida större tendenser till det fulas förhärlikande och konstens förårande än till skönhets- och konst känslans höjande.

Det är en märklig bana denne unge målare redan hunnit tillryggalägga. Bakom honom ligger ett i sällsynt hög grad intresseväckande utvecklingskede som väl, mänskligt att döma, ej ännu på långt när nått sin höjdpunkt.

Redan för mer än tio år sedan började Östermans porträtt väcka uppmärksamhet. Han var nästan ständigt upptagen af beställningar, bland hvilka förekommo många för en så ung konstnär ovanligt hedrande förtroendeuppdrag, så målade han t. ex. knappast tjuguarig flere gånger konung Oscar, och att dylika beställningar skulle leda till andra föga mindre betydande torde vara alldeles klart.

Österman var kort sagdt under årtal alldeles öfverhopad med arbete, något som gifvetvis med tiden alstrade en viss similaritet i de olika bildernas behandling; det var förmodligen just detta som på sin tid gaf anledning till en del mer eller mindre hårda pressomdömen om den unge målarens konst. Att dessa omdömen skulle verka nedslående på en så känslig konstnärnatur som Östermans visste en hvar, som närmare kände honom. Och så skedde äfven. Han blef alltmera betryckt och nedstämd, men detta oaktadt sjöd alltjämt hans inneboende skapande kraft; hans energi och okufliga vilja

Foto för Idun af A. Blomberg.

förblefvo dess bättre oberörda af de ofta nog ganska ondskefulla kritikerna. Och i känslan af att han här hemma vore orättvist bedömd, begaf han sig till utlandet, där han alltsedan dess uppehållit sig.

Det är under vistelsen därute han tillägnat sig det kraftiga behandlingssätt och den briljanta färg han numera på ett så lysande mästerligt sätt visat sig förfoga öfver och som gjort honom till en erkänd och allmänt uppburen konstnär, icke allenast i Tyskland, där han mest under de senare åren uppehållit sig, utan äfven i Paris, där han nu slagit ned sina pålar.

I Tyskland ha tidningarna ägnat Österman en för en utlänning högst ovanlig uppmärksamhet. Man erkänner honom där som en af samtidens främste män på det svåra och mycket fordrande porträttområdet. Och flera äro de porträtt af landets mest framstående män han där fått i uppdrag att måla.

Äfven i Paris har den unge konstnären slagit sig raskt igenom och den franska kritiken har oafslätligt och ovanligt enhälligt framhållit hans ypperliga egenskaper och lysande talang som porträttmålare. Ett osökt bevis för värdet af det rykte Österman redan, genom sina i Paris utställda målningar, hunnit förskaffa sig finner man i den sällsynta utmärkelse som där nyligen tilldelats honom i det han kallats till "medlem af salongen", en utmärkelse, som ställer honom "hors de concours" vid salongens utställningar, d. v. s. berättigar honom att utan föregående jurygranskning få där exponera ett visst antal arbeten.

Äfven i England tyckes Östermans konst uppmärksammas, där hedrades han för någon månad sedan med medlemskap i det exklusiva samfundet "Royal Society of Arts", hvars ledamöter utgöras af det brittiska rikets och utlandets mest framstående män på konstens, vetenskapens och litteraturens områden.

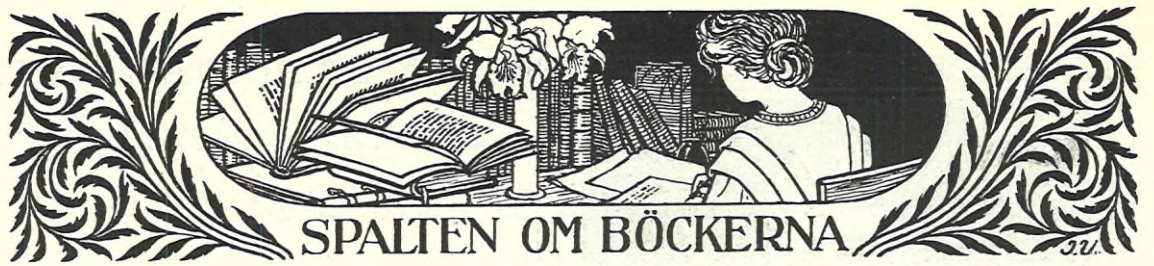
Österman har under de senare åren varit en flitig utställare i utlandet, där han som sådan tilldelats flera utmärkelser, men — i Sverige ha hans nyare arbeten varit så godt som alldeles osynliga och dock har han under sina korta vistelser här hemma hunnit under tiden utföra ett rätt anseeligt antal porträtt, bland andra de ypperliga bilderna af general Rappe, sångerskan fröken Rappe, riksmarskalken von Essen och hans fru, riksantikvarien Hildebrand, biskop Billing, Oskar Ekman m. fl. och nu senast ett par charmanta porträtt af konung Gustaf, det ena i amiralsuniform och det andra det här återgifna i civil högtidsdräkt.

Bernhard-Österman är en ypperlig och säker tecknare, begåfvad med ett sällsynt fint öga för form och linjer. Han förfogar öfver en briljant liffull färg, är en öfverdådlig exekutör och dessutom en präktig arrangör; han kan placera sina "sittare" — sätta in dem i taflan, så att de göra sig och så att porträttet, som ett sådant alltid bör göra, mera verkar *tafla* än porträtt.

Österman vistas för närvarande här hemma men återvänder inom kort till Paris. Därefter styres förmodligen kosan till London och sedan — ja, Gud vet hvart.

Östermans konstnärskap tycks vara lika mycket uppskattadt öfverallt därute i världen.

AXEL TALLBERG.

SPALTEN OM BÖCKERNA

Böcker, som önskas anmälda på denna afdelning, torde benäget öfversändas i tvenne exemplar.

TILL DEN OKÄNDA dam, som i förra veckan sände mig ett så vackert bref — och kanske till ännu några flera, vill jag säga: Nej, det är strängt taget icke min mening att ge er råd i valet af lektyr, att säga er: detta skall ni tycka om. Jag kan inte på en gång råda alla dem, som eventuellt läsa mina rader, det faller af sig själft . . . och dessutom äro väl råd i just smakfrågor i och för sig i en oegentlighet. Sin smak, om något, skall man ha egen — eller förvärfva. Min uppgift är endast att tala litet om den litteratur, som här kommer mig under ögonen, och det blir den klartänkta läsarens sak att ut ur mitt omdömes färgläggning sluta sig till hvad det är frågan om.

Vi böra ha höga pretentioner på oss själfva i valet af lektyr. En god bok är en ny bekantskap och vidgar alltid något vår synkrets, äfven om den icke i allt är just sådan som vi själfva skulle skrivit den, om vi skrefve. Det är genom att läsa mycket som vi öka vår förmåga att särskilja, att välja, det är så vi förvärfva den egna smak, som blir annat än ett lättjefullt utdömande af det, som icke genast passar — eller ett tacksamt anammande af första-bästa välmenta fantasifoster.

I dag har jag att nämna ett förträffligt bidrag till vår i allmänhet klena kunskap om det stora östra grannriket. Det är *Rysk kulturhistoria* af *Alfred Jensen*, två stora delar, och den tredje kommer väl, eftersom vi hittills icke förts längre än in på sjuttonhundraåret. Men arbetet blir också en prydnad för bokhyllan. — Ett egenomligt intryck slår en ur Jensens bok af den starka afvoghet, med hvilken sedan sekler tillbaka all kultur utifrån mötts i Ryssland. Då som nu, tänker man, och förundras att det i alla fall faktiskt gått något framåt. Särskildt kan det intressera att i detta sammanhang erfara i hvad mån svenska insatser spelat in — icke så ringa. Vi få bevittna hur det nuvarande moskovitiska tsardömet grundlägges ut ur den gamla Kiewska perioden, för hvars patriarkaliska anstrykning midt i barbariet man känner en viss road sympati. Vi följa så den väldiga statskroppens staplande steg mot civilisationen — sådan den nu blir. Långsamt, långsamt går det. Vi få del af litteraturens och teaterns uppkomst och sparsamma första ytringar. Och genom tidernas lopp få vi resa med den ene efter den andre af kulturbärande i landsflykt eller till Sibirien! Då som nu.

"I Ryssland," säger Jensen, "omtuggas historiens bakläxor från sekel till sekel, och på en 'liberal' flodväg tyckes följa en reaktionär ebb med samma örubblika naturnödvändighet som oceanens tidvatten."

I flyktigt sammanhang härmed nämner jag *Lennart Hohenthals memoarer* från Bobrikoffska tiden i Finland, lättlästa anteckningar, för hvilka man kunde önskat en något fylligare penna.

Nu skönlitteraturen. En debutbok *Himmelens folk* af *Carl R. af Ugglas* innehåller åtta berättelser i en pompös och öfverflödande ordrik form, som knappast är någon personlig stil — ännu, i alla fall. Men man reder ur denna bok ut en bestämd vilja, målmedvetna ansatser och vackra uppslag, särskildt då historien om Maria af Nazareth och hennes möte efter sonens död

med en annan moder, Judas Iskariots; den har verklig dikterisk styrka. Karaktäristisk för författarens ungdomliga trotsarelynnne, mindre i ideén än ikänslan, är *Den befriade Promethevs*, sagan om himlastormaren, som, besegrad öfverallt, slutligen vänder sig mot sitt eget hjärta, sitt "oroliga kämpande hjärta" och genomborrar detta — det sista återstående dådet. Debuten i sin helhet är för öfrigt värd att observeras; den är långt ifrån banal.

Gustaf Ullman slog särdeles välmotiveradt igenom med sin berättelsesamling *Präster* förra året. Hans nya historier *Ungdom* komma icke att lägga något särskildt till hans berömmelse. De äro diverse . . . men hvad som alltid kan sägas är att man läser dem utan att ha tråkigt. Ullman verkar vederhäftig; han bråkar inte i onödan, hvarken med sin konst eller sig själf, han är fri från koketteri och all affektation. Jag tycker om det, och därför tycker jag om de små novelletterna, af hvilka en del knappast äro mer än anekdoter.

Den som är road af amerikallitteratur har *Sune Vegull*, en svensk-amerikans roman af *Olle Bergquist*. Långt ifrån ett mästerverk och litterärt utan betydighet, har boken dock något trovärdigt som ett vittnesmål om landsmännens dagliga lif därborta med behöriga äktsvenska tillsatser af afundsjuka, trätlystnad och pietistiskt småsinne. — I *Ljus'* Enkronas bibliotek har emellertid kommit första delen af *Frank Norris* stora skildring *Polypen, hvetets epos*. Namnet Frank Norris har uppmärksammas af dem som läst Johannes V. Jensens entusiastiska essay i en af hans senaste böcker; eljes har det väl varit så godt som okänt här. Norris, som är död, helt ung, var amerikanare, och det är märkligt för oss som endast äga amerikallitteratur af europeer, hvilken ton af intimitet, sonens förtrolighet och ömhet som möter ur hans sidor, trots den mäktiga bredd hans anslag har. *Polypen* är en af de mest fångslande böcker jag läst på länge. Låt oss nu bara icke vänta onödigtvis på fortsättningen!

En-kronas biblioteket har ännu en intressant bok, som jag likaledes nämner särskildt, emedan den liksom *Polypen* är ny i och för sig, icke bara en förnyad upplaga af redan i bokform publicerad arbete — det vanliga i dessa mestadels förträffliga billighetsbibliotek, af hvilka vi nu fått åtskilliga. Det är *Ödesglimtar* af *Hilma Angered-Strandberg*, en författarinna, hvars signatur "mån tyvärr ser alltför sällan.

En bra öfversättningsroman är *Hjärtat af Peter Egge* (från norskan). — En litterär bagatell är *Tre veckor* af *Elinor Glyn*, ett författarnamn som slagit mycket an i England för några lustiga och underhållande societetsskildringar. Jag här läst någon af dem, minns jag flyktigt, och måste finna denna sista åtskilligt svagare. *Det gula rummets hemlighet* är en verkligt rolig detektivroman af *Gaston Leroux*. — Slutligen: *De fyra fjädrarna* af *A. E. W. Mason* och *På kryss* af *W. W. Jacobs*.

I elfte timmen har kommit ett dikthäfte af *Sigurd Agrell: Den dolda örtagården*. Jag bekänner gärna min svaghet för detta poetiska temperament, starkast där det tar de enklaste och mest naiva uttrycken. Läs t. ex. nedan-

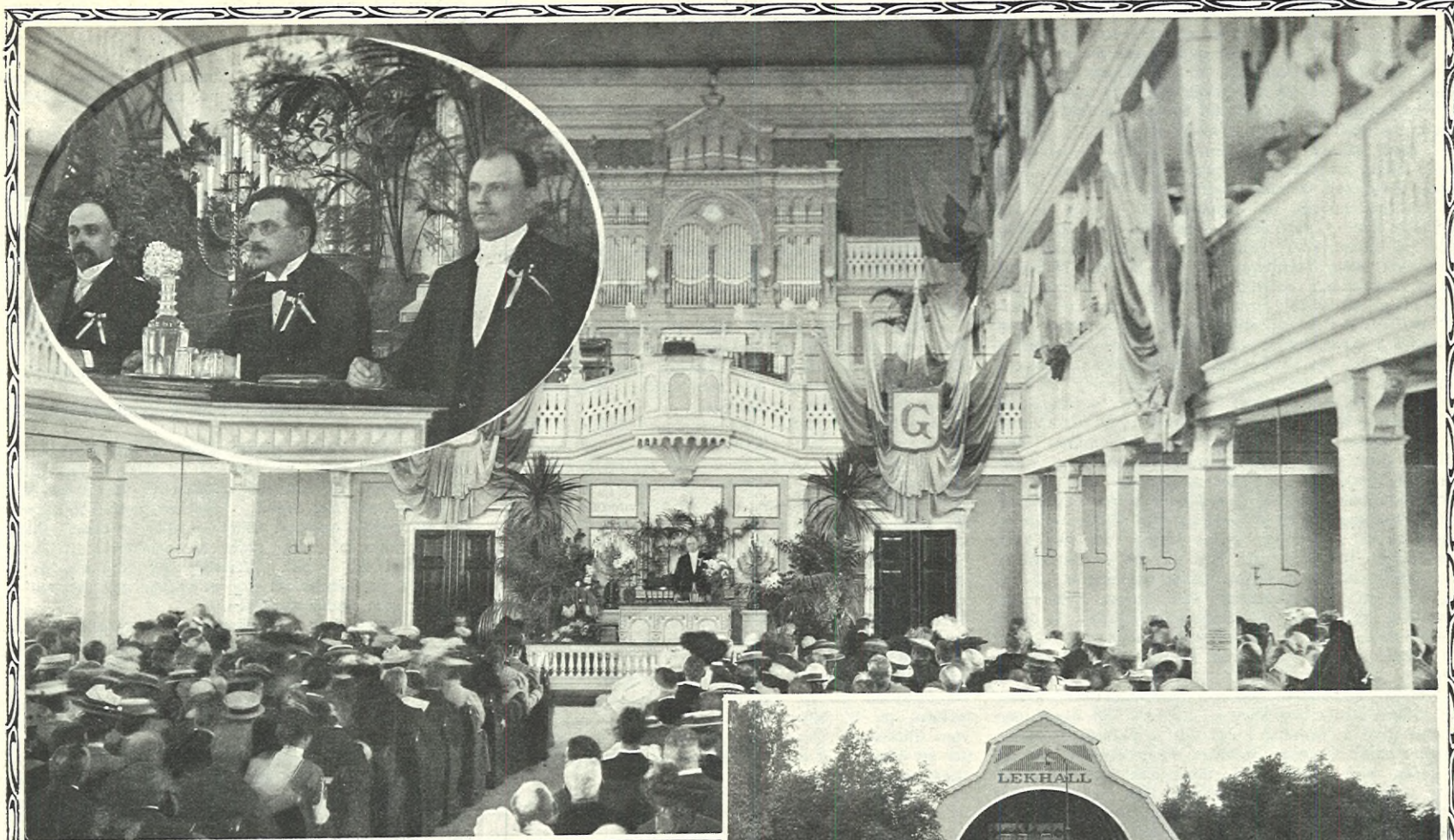
Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur
ullt tillförlitliga, moderna o. eleganta
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Blus-lif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pelle-rin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr.

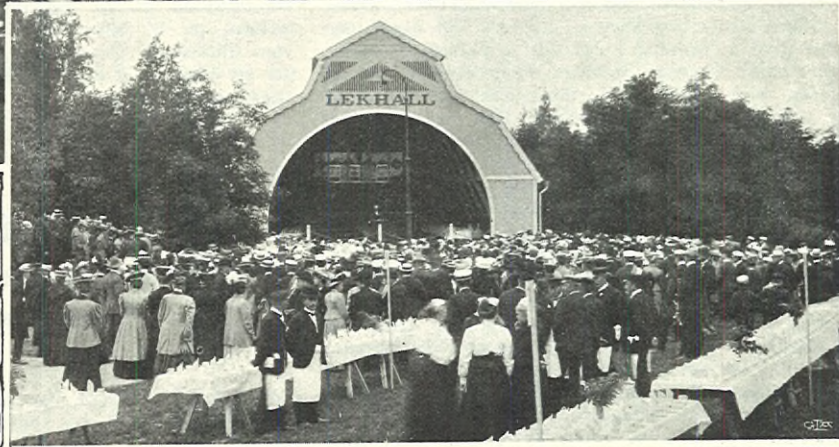
Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition
åtföljd af likvid insändes till
Mästernamnelsgatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

BILDER FRÅN fjortonde allmänna folkskolläraremötet i Gäfle. Gruppen i vänstra hörnet framställer mötets sekreterare folkskolläraren Joh. Lindholm, dess ordförande dr Fridtjuv Berg och vice ordförande dr A. Nordlander. Den stora bilden framställer mötets öppnande i Bethlehemskyrkan med folkskoleinspektör dr A. Nordlander i talarstolen. I högra hörnet: festen vid Furuviik. Carl Larsson foto.

stående, ur nureddin-dikter, typiskt för skalden, och till hvilket många motstycken, alltid formellt utsökta, finnas i denna sista samling.

Gator jag vandrat, gränder och torg,
människor sorla om mig:
jordbarnets längtan, jordbarnets sorg
gråter och snyftar inom mig. —

Ack, jag har varit stjärnorna nära,
stigit stilla mot kylig luft,
trott mig all världens längtan bära
kufvad och kall i ett klart förnuft.

Men jag vandrade ned mot dalen. —
Silfverklang steg ur källors språng,
myrtenskogen och näktergalen,
rosendoften mig tvang till sång.

Hjärtat började åter klinga,
rytmer tonade ur min själ,
intet kunde jag mer betvinga, —
arma darrande känslors träl.

Gator vandrar jag, gränder och torg,
människor sorla om mig. —
Jordbarnets längtan, jordbarnets sorg
Gråter och snyftar inom mig.

Likaledes äro kärleksdikterna förtjusande, lätta och ömma, smeksamt veka. Däremot är idén att göra "tolf sonetter i ädel materia", börjande med elfenben, slutande med stål och guld, mindre lyckad. Den hänger samman med Agrells böjelse för att klassificera och verkar nästan enbart poetiskt experiment.

MARIKA CEDERSTRÖM

P. S. Gäller ännu ett bref, som jag fått.
En ung kvinna ber mig säga henne om jag

tror att hon kan skaffa sig bildning genom självstudier — och tillägger att hon har föga tid till läsning. Framför mig ligger just en liten broschyr *Om bildning och självstudier* af Hans Larsson. Den ingår i serien Ljus' populärvetenskaplig studieledare. Börja med den! Till serien höra sedan en mångfald uppsatser i olika ämnen, hvars förteckning återfinnes på broschyrens omslag. Och så ha vi ju t. ex. Verdandis förträffliga *Småskrifter*. Men jag föresätter mig f. ö. att när jag i höst återkommer till Stockholm, dokumentera mig litet bättre och lämna en spalt råd, mera praktiska och omfattande än som nu är mig möjligt.

Ännu ett ord: jag vill gärna stå hvar och en i läsekretsen till tjänst, men då jag inte i regel kan anlita tidningens utrymme för besvarande af eventuella frågor, skall jag hellre göra det privat, om jag får namn och adress.

D. S.

Till vår romanpristäfpling

har inom den föreskrifna tiden ingått ett stort antal manuskript, hvars granskning nu skall begynna, och hoppas vi att under loppet af nästkommande oktober kunna meddela resultatet.

Red. af Idun.

Ärans och hjältarnas språk.

EHURU VI för vår del icke äro några vänner af det nya stafningssättet, ha vi icke velat neka plats för följande bemötanden af "Svenskas" angrepp på stafningsreformen i n:r 22 af Idun.

I.

UNDER DENNA RUBRIK förekommer i n:r 22 af Idun en artikel, som riktar sig mot den nyligen genomförda stafningsreformen. Författarinnan uppmanar däri Sveriges kvinnor att strida för sitt språk, "ty det gäller, om gammal odling skall vika för nytt kram." I förhoppning, att Idun öppnar sina spalter äfven för förfäktare af motsatt åsikt, vill jag söka bemöta förutnämnda artikel.

Svenska börjar med att påstå, att tämligen få yttrat sig mot detta nya lagbud, emedan få förstå, hvad det innebär. Den petition om återinförande af det gamla stafningssättet, som efter reformens genomförande inlämnades till konungen, hade dock ett stort antal under-tecknare. Med hvilka medel underskrifter stundom erhållits torde vara bekant från uppgifter i pressen. Att icke ännu flere skrivit sina namn under denna petition, kanske förklaras däraf, att våra språkmän, som väl torde vara de, som bäst förstå, hvad det innebär, samfäldt ställt sig på reformens sida.

Af de broschyrer mot nystafningen, som Svenska finner så förträffliga, har jag varit i tillfälle att läsa Sellmans och kan endast beklaga, att ett i vetenskapligt afseende så felaktigt och ovederhäftigt utlåtande vunnit så stor spridning och af okunniga och okritiska personer tas till norm och rättesnöre vid bedömande af stafningsreformen.

Då Svenska säger, att våra författare tiga, vill jag bedja henne ta kännedom om K. E. Forsslund, som länge begagnat sig af en ganska långt drifven nystafning.

Sveriges på en gång elegantaste och mest användbara modejournal för hemmen.

Iduns Modellkatalog

Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorerat omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Oumbärlig för alla sömmerskor och alla hem.

Nu är tid att prenumerera.

I ett är jag delvis enig med Svenska och hennes tal om stötestenar. Det är sant, att det för ett barn, som lär sig rättstafning, finns andra svåra stötestenar än just stafningen af v- och t-ljuden, men när nu dessa, de värsta, blifvit undanröjda, är ju alltid ett steg taget. Målet är ju alltid att undanröja äfven de andra. Det är obestriddligt, att "det hör till lärarnas arbete att lära barnen att stafva svenska språket så, som det förefinnes", men sådant det förefinnes såsom nu lefvande, taladt språk, icke det forna tiders svenska språk, som finnes bevaradt i stelnade skriftformer.

Som en analogi till exemplet röt — rött vill jag uppställa min — mitt. Dessa företeelser äro båda grundade på samnordiska ljudlagar. *Mitt* har uppstått ur urnordiskt *mint*, därigenom att *nt* i svagton öfvergått till *tt*. Samtidigt öfvergick *dt* till *tt*, hvarigenom neutrum af adj. röder (nsv. röt) fick formen *rött*. Därför att nu uttalet *mitt* från början under denna form fixerades i skrift, ha vi också fått lära oss att skriva så, men därför att 1300-talets svenskar icke konsekvent genomförde skrifningen *rött*, skulle icke heller 1900-talets kunna göra det. Hvad beträffar att "borttagandet af hv-gör språket fult och främmande", vill jag nämna, att *h* i förbindelsen *hv* bortföll i uttalet omkr. 1700. De ord, som nu skrivas *gifva*, *hafva*, skrefvos i fornsvenskan *giva*, *hava*, i öfverensstämmelse med uttalet. Först sedermera uppkom genom analogi med besläktade former stafningen med *f* i sådana ord. Under reformationstiden var stafningen *giffva* vanlig. På 1600-talet förenklades denna till *fv*, och på det stadiet stå vi ännu. Det medges, att former såsom *supinum* af gräva äro svåra att riktigt ljudenligt i skrift återge. *T* har nämligen den verkan på det föregående *v*-ljudet, att detta förlorar sista delen af sin ton och närmar sig *f*-ljudet och alltså strängt taget kan återges hvarken med *v* eller *f*.

Svenska misstänker den nya stafningen för att äfven vara tillkommen i jämlikhetens intresse. Det ligger nog en viss grad af sanning i det. Att nystafningen skulle kunna i etiskt afseende förbättra mänskligheten, det är en tanke, som säkert aldrig föresväfvat ens den mest ifrige och optimistiske nystafvare. Det är emellertid statistiskt bevisadt, att rättstafningen i småskolan och folkskolan upptar omkring en tredjedel af den tid, som anslagits åt modersmålet. Och ändå lämnar "rättstafningen" hos svenska folket åtskilligt öfrigt att önska. Ligger det då något underligt däri, att lärarna vilja drifva ned svårigheterna vid stafningen till det minsta möjliga? Det är ingen obetydlig tid, som på detta sätt vinnes åt undervisningen i andra ämnen. Den tiden kan höja genomsnittsbildningen hos svenska folket ett godt stycke — och därmed tas ett steg mot jämlikheten.

Jag tror, att om svenskarna under skoltiden och allt framgent slippa att tänka på stafningsregler, som måste förbli obegripliga för mängden, och i stället lära känna vår härliga litteratur, så skola de mer än förr bli i stånd att finna språkets klang och skörhet och förstå att älska vårt svenska språk.

E. H.

II.

ÄFVEN JAG är en svensk, som älskar mitt land, och därför måste också jag skriva i stafningsfrågan. "Svenska" tror, att det finnes flere förträffliga broschyrer i den frågan än Sellmans och Hallgrens. Jag ber då få stå till tjänst med att påpeka en annan sådan: "I rättstafningsfrågan, ett uttalande af språkmän", för att ej tala om en hop tidningsartiklar.

Att "våra stora författare tiga" har nog sina skäl. De se djupare i frågan och förstå, att ett stafningsätt ej behöfver vara riktigt, därför att man vant sig vid det så, att man tycker ett annat är fult och odrägligt. Såväl folkskollärare som läroverkslärare har jag hört säga, att barnen fått en väsentlig lättnad i att lära sig stafva, genom att de få skriva v-ljudet med v och t-ljudet med t och tt. Visserligen försvaras stafningen fortfarande af andra "stötestenar såsom sje- och tje-ljuden". Men för att en del stötestenar finnas kvar, skola vi väl ej söka återfå dem som vi fått bort. Vi skola hoppas, att sje- och tje-ljudens reformering också skall följa i sinom tid. "Svenska" säger, att det hör till lärarnes arbete att lära barnen att stafva svenska språket så, som det förefinnes. Rätt så. Det är just därför, som de skola använda en nyare stafning. Ty den gamla stafningen är delvis en stafning af svenska språket, såsom det uttalats och varit förr i världen.

När "Svenska" säger rött, så kan hvarken "Svenska" själf eller någon annan höra något d uttalas framför t. Då är det väl förnuftigt att ej sätta dit något d i skrift heller. Något missförstånd kan ej uppstå genom en ljudenligare stafning, ty af sammanhanget inser man i skrift likaväl som i tal hvad som menas. Om gräft uttalas ordentligt och sakta höres ett tydligt v-ljud. Det är vid slarfvigt och hastigt uttal, som f-ljudet kommer fram. "Att borttaga dt ur verb och ord med d i stammen är icke "att bryta sönder språket i dess allra finaste rötter", d höres ej alls i de neutrala formerna, där d finnes i stammen i språket, det talade språket. Språket rubbas sålunda ej alls af att stafva t-ljudet med t. I likhet

med ofvannämnda Sellmans broschyr sammanblandar "Svenska" själfva språket med språkets stafning.

Att försöka stafva ett språk ljudenligt är ej att varda det. Det är tvärtom att varda det, att låta stafningen följa med språkets egen oemotståndliga utveckling.

"Svenska" utbrister, att vi skola tänka på våra barn, så att vi icke röfva från dem en af vårt fattiga lands arfvedelar. Jag vill blott fråga, hvilken stor arfvedel vi beröfvat våra barn genom att icke låta dem med Stjernhjelms stafva: "Beskoda tijn Ungdoms blomster och Åhr, tijn Färga, tijn Hy, tijn blysende Kinner."

"Den nya stafningen torde äfven vara tillkommen i jämlikhetens intresse." Knappast. Men det är ju klart, att ju ljudenligare ett språk stafvas, desto lättare har den mindre skolade att stafva det. Och detta är ju en god sak.

"Strid för vårt språk!" Detta behöfver man ej strida för; dess utveckling går framåt, äfven om man strider aldrig så mycket därför eller däremot. Icke ens för gamla stafningen af språket bör man strida. Man bör låta denna följa språkets utveckling.

Min kära "Svenska", ett allvarsord. Skola vi äldre, därför att vi inlärt och vant oss så vid en stafning, att vi tycka en annan är ful och stötande, söka beröfva våra barn och framtiden lättnaden och förmånen af en enligt språkmännens vittnesbörd riktigare stafning. Då ingen enda tvingar oss själfva att använda den nya stafningen, hvarför skola vi ej fördra att andra, de yngre, få njuta dennas fördelar. Språket som sådant rubbas ej ett jota däraf. Till och med i språkets stafning är ju så litet som är ändradt mot hvad som ännu skulle behöfva ändras. Vi behöfde nya tecken införda för sje-, tje- och äng-ljuden; j-ljudets stafning o. s. v. behöfde förenklas; det kan ifrågasättas, om ej skillnaden mellan hatt och hat borde läggas i vokaltecknet i st. f. till konsonanten m. m. Betänk att sje-ljudet nu behöfver tecknas på 16 olika sätt i st. f. att ett enda kunde vara tillräckligt! En stafning, vi nu tycka vara ful, kan om ett eller annat är förefalla oss vacker, då vi hunnit vänja oss vid den.

SVENSK.

Känslomänniskor.

En återblick i lifvets tidbok af
Hanna Lundholm.

(Forts.)

"GAMLE IWARSON, han dog visst för ett par månader sedan — jag visste inte om, att han bodde upp på backen."

"Han hade bott där i mera än femtio år. Huset hade han själf låtit bygga, och apelallén planterade han en gång för länge sedan med egen hand."

"Jag köpte af hans hvita astrakaner förra hösten. De äro utmärkta — nästan genomskinliga och så saftiga."

"Nu kan du låta plocka ner alla astrakanerna för din egen räkning," sade Daniel glädtigt.

"Men hvarför köpte du huset?"

"För astrakanernas skull."

Daniel berättade ej för Alfa, att en aflägsen släkting till gamle Iwarson, en fattig änka, var dennes enda arfvinge. Han hade bjudit på huset för att få upp priset; gamle Iwarsons arfvinge hade som ung varit i tjänst hos hans mor. Det hade ej varit meningen att stanna för köpet, men klubban hade fallit, och då stod saken ej mer att ändra.

Alfa kände stor lust att gå uppför backen och taga det lilla hvitrappade huset i närmare skärskådande, och hennes man hade ingenting att invända däremot.

Huset var beläget åt söder och apelallén sträckte sig från solgrinden ända bort till den rymliga verandan, hvars väggar skyldes af klängrosor. Vid husets vägg till höger om verandan stod såsom skylytvakt en ensam rosenbuske med hvita blommor, af det slag, som faller sina blad för den lättaste vindfläkt.

"Härupe är så vackert," sade Alfa och såg mot Sundet, där seglen lyste hvita på ett hundratal fartyg, som drifvits in i det smala vattenbandet i väntan på midnattsbrisen.

"Om huset fallit dig i smaken, så skänker jag det åt dig. Vi kunna ju kalla det för din sommarstuga."

"Och din," svarade Alfa, i det hon afbröt en öfverblommad hvit ros och lekfullt blåste af bladen mot Daniels leende ansikte.

"Hvarför skall jag egentligen ha en sommarstuga?"

"För att bjuda mig hit upp som gäst, när astrakanerna mogna."

"Härligt, och jag dukar själf bord för oss båda."

"Och du tar själf nyckeln till solgrinden i förvar."

"Så skada, att klängrosorna ha blommat ut, när astrakanerna mogna," sade Daniel.

Därpå gjorde de en upptäcktsfärd i trädgården, med så godt resultat, att Daniel började tala om, att de

mycket väl skulle kunna ställa till en sommarfest här upp.

"Naturligtvis endast för våra vänner," sade han och såg på Alfa, som tigande gick vid hans sida.

"Endast för Robert och Emma och Hammer, när han kommer på besök, samt ett par andra," fortfor Daniel med en viss ifver.

"Tillhör huset mig på allvar, och får jag göra härupe som jag själf vill?" frågade Alfa.

"Naturligtvis."

"Då bjuder jag en enda gäst till min sommarfest." Hon slog Daniel lätt öfver handen med en afbruten kaprifoliegren och sprang nedåt trädgårdsgången. Den tunna hvita sommarklädnigen fladdrade omkring henne som ett ljust moln, när hon ilade mot solgrinden. Innan Daniel hann följa henne, stod hon utanför, vred om nyckeln och stack den in i det blekröda siden-skärpet. "Nu är du fånge och måste betala lösepenning," ropade hon. "Hvad bjuder du?"

"Ett gåfvobref på huset och allt hvad därtill hör," svarade han skrattande.

"Antaget," sade Alfa och stack leende nyckeln tillbaka i låset.

Men när Daniel gjorde allvar af skämtet och lagligen öfverlät huset på Alfa som ett slags morgongåfva, tyckte denna, att han gick alldeles för långt; han stod likväl fast vid sitt beslut. "Jag har ju själf inlåtit mig på att köpslå om min frihet — affär är affär," tillade han skrattande. "Jag råder dig emellertid att hädanefter taga dig i akt. Eftersom jag köpt mig fri, så kan det ju hända, att jag en vacker dag rymmer — skolkar som under skoltiden."

Alfa tyckte inte om skämtet med en så allvarlig sak, men Daniel var den dag han öfverlämnade gåfvobrefvet vid skämtsamt lynne och frågade, i det han leende såg henne in i ögonen, om han inte för säkerhets skull borde tömma löftesbägaren. Alfa ville emellertid inte tillåta honom göra detta ens på skämt — hon kunde ej rå för, att hon tog saken mera allvarligt än han.

Af det lilla hvitrappade huset fingo de inte den glädje, de väntat sig. Under loppet af sommaren gingo de dit endast ett par gånger, och Daniel uppgaf igen den plan han haft, att möblera rummen däruppe i enkel stil, passande till bjälktaken och de slitna, slutande golfven. Alfa tyckte, att där var alldeles för varmt i trädgården innanför solgrinden — solen låg på från morgon till kväll. Hon hade det bättre hemma i hvita salongen och särskildt i trädgårdssalen, där de friska fläktarna från Sundet sökte sig väg genom det stora gafvelfönstret.

"Hettan är också denna sommar ovanligt stark," menade Daniel.

Gåfvobrefvet på det hvitrappade huset inläste han omsorgsfullt i sin pulpet, men han ville att Alfa själf skulle hafva i förvar nyckeln till den gula, solformiga grinden.

Oaktadt sommaren var så het, att man "inte orkade med någonting", såsom Alfa brukade säga, hyste hon likväl det lifligaste intresse för arbetarebostäderna. Det beredde henne ett stort nöje att i samråd med Daniel fördela lägenheterna bland arbetarna efter familjernas storlek. Hyran för hvarje bostadslägenhet hade under en lång följd af år erlagts på så sätt, att ett obetydligt afdrag gjordes på veckolönen, men detta hade endast varit en formsak, ty lönen hade vanligen inom kort ökats i proportion till afdraget. Borgman rådde Daniel att fortfara på samma sätt, ty man tyckte sig hafva gjort den erfarenheten, att arbetarna ej satte tillräckligt värde på att hafva helt och hållet fria bostäder.

"Er gåfva till dem är tillräckligt stor ändå," sade den gamle bokhållaren till sin chef och skakade på hufvudet åt dennes frikostighet. Men Borgman ville ej direkt blanda sig i saken — han sade sig själf, att han blifvit gammal, och att han därför inte förstod sig på alla de nya idéerna. Därför hade han också beslutat draga sig ifrån alltsammans under den närmaste tiden och flytta till sin son, som öppnat specerihandel i grannstaden.

Daniel bestämde sig för att följa Borgmans råd. Afdragen på arbetarnas veckolön gjordes som förut, men ökades ej vid inflyttningen i de bekväma, tidsenliga bostäderna, och om någon af en eller annan orsak fann det förenligt med sin fördel att bo på annat håll, skulle han ej hindras därifrån. Vid varfvet fanns nämligen en timmerman, som efter sin svärfar ärfte ett litet ruckel i stadens utkant, där han önskade bo med sin familj och en annan arbetare tänkte dela bostad med en släkting. Att en eller annan lägenhet stod tom, betydde ej mycket. När personen ökades, kommo ju de nya lägenheterna till användning.

Ännu en kinkig sak hade Daniel att ordna, nämligen Sunesons inteckningar. Denne var i själfva verket så godt som ägare till hela byggnadskomplexet och varfvet stod dessutom i skuld till honom för flere järnleveranser — skulder, som Daniel med bästa vilja ej kunnat göra sig fri från, huru han än räknade och åter igen räknade för att få debet och kredit att gå någorlunda ihop. Det kändes därför som en lättnad, när Suneson själf foreslog att taga en inteckning i varfvet

En egenhet hos Eau de Cologne är känslan af kyla och uppfriskning, som detta märke framkallar.

och verkstäderna som godtgörelse för det sammanräknade skuldbeloppet. Inteckningen gällde för ett relativt litet penningbelopp, och när saken var ordnad, ägnade Daniel densamma knappast en tanke. Att förränta skulden ansåg han ej förenadt med minsta svårighet, dessutom hade det kommit därhän, att han betraktade Suneson som en vän — icke en vanlig s. k. affärsvän, utan en hjälpare, på hvilken han kunde lita i bekymrets stund. "Suneson har hjärtat på rätta stället, därom är intet tvifvel," sade Daniel till sig själf, när affären med den sista inteckningen blifvit ordnad till hans lättnad och stora belåtenhet. Alfa hade nästan helt och hållet glömt, hvad Emma bedt henne om föregående höst. Hennes förtroende till Daniels omdöme var blindt och obegränsadt, och hon hade redan kort efter samtalet med Emma sagt till sig själf, att om Robert af någon orsak ej tyckte om Suneson, utan undvek ett sammanträffande med denne, så var det därför icke sagt att denna antipati var berättigad. Alfa tyckte om Emma, men hon tyckte inte om Robert, som föreföll tvär och otillgänglig.

Suneson hade i Alfas ögon en förtjänst, som hon i sin godhjärtade oerfarenhet fann vara oskattbar — han hade ju direkt gifvit anledning till, att arbetarebostäderna utbredde sig i splittrig rödguln glans från tegelstenar och takpannor mot bakgrunden af åsens med buskar öfversållade grässlutning. När Daniel ej kunde följa med för göromålen på kontoret, gick Alfa ensam bort till de nya byggnaderna för att se efter om fönster och dörrar stodo öppna för insläppande af solvärme och hafsbris. Det var meningen, att lägenheterna skulle vara sunda och fria för fukt vid arbetarnas inflyttning, som skulle försiggå på hösten. Trädgårdstäpporna uppmattes äfven under sommaren och inhägnades med prydliga staket, och det var Alfas idé, som tillämpades vid inindelningen af dessa små täppor i rabatter för blomsterodlig närmast fönstren samt grönsaksland längre ned mot landsvägen.

"Genom att tänka för arbetarna och ordna för deras familjer, förefaller det mig, som delade jag med åt andra af den skönhet och rikedom, hvari mitt eget lif är infattadt," sade Alfa en dag till Daniel, och han kysste ridderligt hennes hand i tacksamhet för den sympati, som i så rikt mått kom honom till del från hennes sida. Häraf sporrades hon till en ännu ifrigare verksamhet för arbetarefamiljernas trefnad. Hennes bekymmer var, huru deras torftiga och ofta bristfälliga bohag skulle taga sig ut i de nya prydliga rummen med sina hvittrappade väggar och med fönsterlister och dörramar glänsande af nymålning. Hon gaf emellertid sig själf ett löfte, att framdeles äfven ägna sin tanke åt förnyandet eller åtminstone uppsatsandet af arbetarnas bohag, och att försöka rikta deras smak mot det enkla, men på samma gång prydliga och vackra. Hon, som själf växt upp på landet, och som under sin första ungdom sysslat med spånad och väfnad, skulle med lätthet kunna lära arbetarehustrurna att tillverka möbeltyg i glada färger samt gardintyg — tunt och luftigt, så att solljuset ej utestängdes, utan fann väg genom de blankpolerade rutorna.

På en middag hos kapten och friherrinnan Westerland sammanträffade Alfa mot slutet af denna sommar med grosshandlare Suneson och hans fru. När kaptenen utbragte en skäl för de gäster, hvilka han hade den äran att se i sitt hus för första gången, kom Alfa händelsevis att kasta en blick på Suneson. Denne åhörde talet med hufvudet bakåtlutadt samt med korslagda armar och när han mötte Alfas blick, som mot hennes vilja skvallrade om hennes bestörtning öfver grosshandlaren värdslöshet, skrattade han mot henne på ett sätt, som uppjagade rodnad på hennes kind, och det föreföll henne i detta ögonblick, som om hon förstod Roberts antipati. "Jag skall ändå låta Daniel få reda på, hvad Robert sagt om Suneson," tänkte hon i tysthet.

På kvällen, när de foro hem, bragte hon med en viss blyghet ämnet på tal, ty hon ville ej, att det hon hade att säga skulle tydas som en kritik af hennes mans förhållande till Suneson.

"Ah, Robert," sade Daniel likgiltigt, när hon slutat. "Han ser allting i svart, sedan han för en del år sedan blef förbigången vid en beförden."

"Det är märkvärdigt," fortfor han, "hvilket inflytande en verklig eller förment orättvisa kan ha på en människas karaktär. Hvad Robert angår, så hade han nog rätten på sin sida. Han begärde emellertid, som du kanske hört, ögonblickligen afsked från den befattning han innehade och slog sig i stället på landtbruk. Nu kan han ej rå för, att han ser dåliga bevekelsegrunder i människors handlingar."

"Så synd det är om honom," sade Alfa.

"Han har fått en skärfva af demonernas trolldömspeglar i ögat — du kommer väl ihåg sagan — och nu är för honom det vackra fult, det rent mänskliga vederstyggligt."

"Sådan plåga detta måtte vara," sade Alfa.

"Jag kan knappast tänka mig en större plåga."

"Att inte kunna tro på det goda."

"Att inte kunna se det sköna."

Landån hade stannat nedanför den stora stentrappan, och de gingo långsamt upp för densamma hand i hand. "Se dig om!" sade Daniel, när de kommit upp, och strök Alfa sakta öfver kinden.

Till höger öfver massan af mörka tak höjde sig det spetsiga tornet af medeltidskyrkan med sitt förgyllda

kors, till vänster utbredde sig på ett vidsträckt område de långa stenbyggnader, som hörde till varfvet och verkstäderna samt träskjuln för verktyg och byggnadsmateriel. Något längre upp skyntade de nya arbetarebostäderna i dunkel skugga från åsen, men i förgrunden, nedanför den långsluttande gräsbacken och bakom stadens hamnanläggning, göt augustimånen sitt silfver öfver Sundet, som krusades lätt af midnattsbris. Månstrimman låg i sicksack med dallrande skimmer öfver det smala vattenbandet, och liknande underliga jättefåglar på färd mot det stora innanhafvet, bröto fartygens hvita segel och mörka skrof sig väg genom silfverglansen.

IX.

I släkten hade alltid funnits en Lorenz Daniel eller en Daniel Lorenz. Alfas och Daniel Edborgs son var en Lorenz Daniel och skulle egentligen hafva kallats vid det första af dessa båda namn, men Alfa bad att i stället få en Daniel junior. Lorenz hade en hård frammande klang för henne, men Daniel med betoning på första stafvelsen och det väklingande mötet mellan de två mjuka vokalerna i de båda sista, smekte hennes öra som efterklang af ringklockan på hennes skrifbord, sedan hon med försiktighet låtit klappen falla mot det tunna silfverhulvet.

"Vi kalla honom då i hvardagslag endast för Dan till skillnad från hans far," föreslog Daniel Edborg, och däremot hade Alfa ingenting att invända.

Dan låg i sin skulpterade trävagg i ett moln af dyrbara hvita spetsar, som framkallade retning i hans fina, fjuniga hud, men Dans unga mor sväfvade i den menlösaste okunnighet om anledningen till hennes sons spritningar under sömnen samt hans plötsliga uppvaknande ur den ljuvfaste slummer.

Dan hade säkerligen ej större fysiska lidanden att genomgå än många af hans små olyckskamrater, men han ägde mera än de flesta af dem kurage att gifva luft åt sin missbelåtenhet. Hans far undrade nog ibland, hvarför sonen tycktes vara så föga tillfreds med sin unga tillvaro, men han slog sig till ro med den tanken, att Dan skulle tillväxa i år och visdom och som det var att hoppas, äfven i sinnesjämvikt.

Alfa använde mycken tid på sin sons utstyrsel. De lustiga små klädespersedlarna förfärdigades af det finaste tyg, och när gossen efter några veckor — han var nämligen född på försommaren — skulle företaga sin första promenad i friska luften på sköterskans arm, hade en bärkappa af himmelsblått siden på förhand införskrivits från grannlandets hufvudstad, en liten mössa, helt och hållet förfärdigad af rynkade spetsar, som föll öfver de sömnigt, mot solen blinkande ögonen och kittlade de små rödrosiga öronen, så att Dan lät höra en om berättigadt missnöje vittnande fnysning. Sköterskan var öfverlycklig att få framvisa barnet i glansen af all denna ståt och utsträckt efter någon tid de dagliga promenaderna ända ned till den lilla stadens kullriga gator. Hon triumferade inför dem af sina bekanta, som hon hade nog tur att möta, och dessa instämde beredvilligt i hennes beundran. Men där funnos äfven andra element i staden, som ej lade i dagen samma välvillighet. Lille Dan bidrog ingalunda till att göra sin mor mera populär än hon varit förut. Han blef tvärtom en oskyldig orsak till mer eller mindre ovänliga anmärkningar öfver hennes oförstånd samt brist på sinne för den sparsamhet och omtanke, hvarförutan ett hem i längden ej kan blifva lyckligt. Lille Dan gaf äfven anledning till långa utläggningar angående hans fars kortsynthet, när det gällde penningespekulationer och därmed förbundna affärsförbindelser. Daniel Edborg tadelades äfven för den svaghet, han lade i dagen i förhållandet till sin egen hustru — hvarför tillät han henne taga sina klädningar från Schonberg, som var dyrast af alla i grannlandets hufvudstad?

"Hvem spelar nu på den hvitlackerade flygeln, när fru Brita så sällan är gäst i huset?" frågade någon. "Fru Brita kunde nöja sig med en flygel af mahogny till de hvita möblerna, men sedan hon tagit bort detta instrument — gjort anspråk därpå som sin enskilda tillhörighet vid tiden för Daniel Edborgs giftermål, skulle den nya flygeln ovillkorligen vara hvit och införskrifvas från Paris."

"Daniel Edborg har skönhetssinne," invände en ung fru med estetiska intressen. "Jag glömmar aldrig hans briljanta tal om "skönhet för alla" vid invigningen af arbetarebostäderna."

En betydelsefull tystnad följde på dessa ord. Arbetarebostäderna — nog visste man hvem som rådde om arbetarebostäderna och kunde gifva befällning om deras utrymmande hvilken dag det vara skulle. Fru Fälts man hade sagt, att de voro synnerligen lämpliga för anläggandet af den stora tvålfabrik, som under ett par år varit påtänkt af Jakobson & C:o. Samma firma hade köpt in de gamla arbetarebostäderna för en spottstyfver och hyrde ut dem med god vinst åt de arbetare, som hade anställning vid den nya hamnbyggnaden.

Fru Fält var född med affärsblick. Hon hade räknat ut, huru stor förlusten för varfvet skulle blifva under tio år, ifall priserna på dess produktion nedtrycktes med 10 procent. Konkurrenten med varfvet i grannstaden kunde nog åstadkomma så pass mycket och ännu mera. Talades här inte också man och man emellan om

en större summa, som Daniel Edborg förlorat på borgen för en affärsvän.

"Så skada det vore, om det verkligen på allvar skulle gå tillbaka för den gamla ansedda släkten," sade den unga frun med estetiska intressen. Hon tänkte med en suck på att Daniel Edborg var nära nog den enda person i hela staden, med hvilken man kunde föra en konversation, om hvad som ej hörde till de krassaste hvardagsintressena.

"Jag kan inte tänka mig," sade samma unga fru, "att en Edborg inte skulle tagas under armarna, om det blefve nödvändigt."

Nu fick ånyo fru Fält osökt tillfälle att göra sig gällande på områden, där hon kände sig hemmastadd.

Detta vore verkligen att vänta alledes för mycket af de yngre affärsmännen — af dem, som hålla på att skapa sig förmögenhet och som med friska viljor och krafter arbeta på stadens framåtskridande. Hvem vet, om inte John Suneson till sist råkar illa ut för sin hjälpsamhet. Man var ju i alla händelse sig själf närmast och hade skyldighet vara försiktig.

Här bragtes samtalet tillbaka till utgångspunkten därigenom att lille Dan ånyo passerade förbi på sköterskans arm i menlös okunnighet om den dispyt, hvar till han, eller rättare hans himmelsblå bärkappa och hans spetshatt gifvit anledning. Han blinkade sömnigt med sina blå ögon och hans lilla hufvud slokade på ett betänkligt sätt, hvilket föranledde sköterskan att stanna och slå sig ned just på trappan till det hus, där deras väl och ve, som stodo lille Dan närmast här i lifvet, nyligen afhandlats med så lefvande intresse.

Sköterskan placerade den lille i liggande ställning på sina efter den långa promenaden värkande armar, drog en flik af spetsarna fram öfver det rosiga ansiktet, och Dan var så uttröttad af luften och solvärmen, att han slumrade lugnt och stilla, utan att störas af den kittlande spetsmössan. Han vaknade ej ens, när han efter hemkomsten af sin mor befriades från all sin ståt samt varsamt stoppades ned under sidentäcket i den snidade vaggan. Alfa satte, mera af vana, än för att det just då var påkalladt af behovet, sin fot på en af vaggans skalmar, och medan hon försiktigt satte densamma i gungande rörelse, sjöng hon en sång, som hennes för många år sedan aflidna fostermor i jägmästarebostället låtit henne som förströelse lära sig utantill ur en gammal sliten visbok.

Det var den unga drottningen med rosor i sin hand och mjuka lockar fängslade af mjölkkravt pärleband. På hjässans ljusa fläta en furstekrona låg; med glad förundran (drottningen på festens vimmel såg.

Det var den unge prinse med djup och eldig blick, han bugade och nalkades med stolt och höfviskt skick, och drottningen, den fagra, han svingade så lätt och förde henne ridderligt i sirlig menuett.

Det kungen var, den grånade, hans öga lyste mat, och kämpande med sömnen vid midnattstid han satt, dock drottningen, den unga, af hjärtat har han kär, och ostörd skall hon njuta den fröjd hans fest beskär.

När honom sen i dansen hon svingade förbi, då lifvades hans öga, en stråle sköt däri — I blicken, som hon sände, i leendet, hon log, han läst, att hon af honom med tack sin glädje tog.

Daniel kom in, medan Alfa vaggade och sjöng. Han nickade till henne, satte sig i en länstol framme vid fönstret och sökte med blicken arbetarebostäderna borta vid åsen. Han hade tänkt sig dem som en prydnad för staden såväl i afseende på yttre som inre anordningar, men i dag kom han därifrån med allvarligt rynkad panna. Alfa och han hade vanligen brukat gå dit hvarje lördags eftermiddag för att "inspektera", som de själfva kallade det. Men inspektionen inskränkte sig i de flesta fall till, att de följde landsvägen och kastade en blick på de nykrattade trädgårdstäpporna. Någon gång aflade de äfven korta besök hos en eller ett par af arbetarefamiljerna.

Daniel hade denna dag mot vanan företagit sin promenad på fredagen i stället för på lördagen och utan sällskap. Han ville själf tala med en arbetare, som af kamraterna kallades Plåtslagar-Sven, om reparationen af en söndrig takränna hemma vid gafvelfönstret. När han efter en knockning på dörren trädde in i Plåtslagar-Svens bostad, förorsakade hans oväntade uppträdande stor förvirring bland de innevarande. Plåtslagar-Sven lät i häpenheten skeden, och han med sin sotiga hand förde till munnen, falla tillbaka i tallriken. Öfver karmen af en maskstungen trästol låg en smutsig blus, och på ett streck framme vid ugnen var familjens tvätt upphängd till torkning. Luften var förskämd, som om den ej blifvit ombytt på flera dagar, och i den breda träsängen stack ett rött, af feber uppsväldt barnansikte fram öfver det trasiga täcket. Ett annat barn, hvars händer buro vittne om, att de nyligen varit i intim beröring med faderns sotiga blus, satt midt på det oskruade golvet och sörlade med välbehag, utan att störas af den främmandes inträde, soppa ur en tennskål.

(Forts.)

SÅNGKÖREN BRAGE UNDER SIN LEDARE DIR. O. ANDERSSON UPPTÄR PÅ SKANSFESTEN. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

ETT FINSKT-SVENSKT
BRÖDRAMÖTE

GRUPPBILD FRÅN SKANSFESTEN. I MIDTEN MOTTAGNINGSKOMMITTENS ORDF. REDAKTÖR SAXON, LEKTOR J. BERGMAN OCH FÄRDLEDAREN FOLKHÖGSKOLEFÖRESTÅNDAREN E. HOLMBERG.

Det finländsk-svenska
bröDRAMÖTET.

UNDER MIDSOMMAREN ha de talrika svenska ungdomsföreningarna hållit generalmönstring med sina unga skaror. Några få dagar senare bringar oss det stora finländsk-svenska ungdomsförbundets besök i Stockholm i kontakt med en parallell demokratisk rörelse bland de svenska elementen i vårt östra grannland. Det är en rörelse, som i ett andligen bittrare klimat, i en ständig och hårdande kamp mot en öfvermäktig kultur fått fastare former, och en kanske bärkraftigare och dåkraftigare hänförelse än hvad vi ännu sett hos oss. Men

så visst som "svensketens bevarande" också är svenska ungdomsförbundens lösen ha dock de båda rörelserna öster och väster om Bottenhavet ytterst samma mål.

Det var tre af den svenska ungdomens nykterhetsförbund, som inbjudit finländarna, och ungdomar till ett antal af omkring femhundra ankomo i lördags till Stockholm under ledning af folkhögskoleföreståndaren Einar Holmberg. Redan samma afton inleddes mötet med en folkviseafton å Musikaliska akademien, där föreningen Brage från Hälsingfors gaf de intresserade åhörarna en god föreställning af hvilka skatter af svensk folkdiktning och musik

den gamla svenska kulturen i Finland äger. På Skansens backar, under kyligt gråväder, men varm ljus stämning mötte sedan de svenska inbjudarna sina finländska gäster på söndagens eftermiddag. Sedan hälsnings- och svarstal hållits från svensk och finländsk sida, gjorde såväl värdar som gäster sitt till för att aftonen skulle bli omväxlande och angenäm. De följande dagarna ägnades åt att besöka sevärdheter utom och inom Stockholm och inför tvänne utsålda och entusiastiskt stämde hus uppförde föreningen Brage å Östermalmsteatern en kulturhistoriskt intressant framställning med sång och dans i 7 tablåer af ett "Österbottniskt bondbröllopp".

ANVÄND
ENDAST
SVENSK
TVÄTTVÄL.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 12—18 JULI 1908.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med hummerstufning; mjölk; kaffe eller te med skräddkakor. Middag: Buljong med grönsaker och ost-smörgåsar; fiskkroketter med champinjonsås; slottstek med grönsalad och pressgurka; smultron med grädda.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd stek med makaroner och ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stufvade sockerärter; krusbärskräm med mjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med rostadt bröd; fricandeau på gädda med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillpölsa; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött med risgrön och skiradt smör; saftsoppa med klimp.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt köttpudding (rester från onsdag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa; fläskpannkaka.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord;

omelett med skinka och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Biffstek med potatis; sur mjölk med pepparkakor. **LÖRDAG.** Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kalla bifvar (rester från fredag) med stekta ägg. Middag: Laxpudding med äggstanning; rabarberkräm med mjölk.

RECEPT:

Ostsmörgåsar (f. 6 pers.). 1 10-öres formbröd (hvete), 75 gr. godt smör, 1 ägghvita, 75 gr. rivnen ost (skarp i smaken).

Beredning: Brödet skäres i tunna skivor, på hvilka bredas smör. Ägghvitan slås till lätt skum och den rifna osten tillsättes. Ostmassan bredes på smörgåsarna och dessa sättas på plåt. Strax innan de skola serveras insättes de i ugnen att få vacker rostgul färg.

De serveras varma till kött-, fisk- och vegetariska soppor.

Fiskkroketter (f. 6 pers.). 3/4 kg. gädda, 1 msk. salt, 1/2 tsk. ättika, 1 lit. vatten, 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk. mjöl, 2 dcl. fiskspad, 2 dcl. grädda, salt, hvitpeppar (socker), 1 äggula.

Till panning: 2 ägg, 2 kkp. stötta skorpor.

Till bakning: 3/4 kg. flottyr. Beredning: Gäddan rensas, fjällas ej, sköljes väl och torkas samt ingnid med salt och ättikan. Den påsättes i varmt, saltadt vatten och får koka tills fenorna lossna, då den genast upptages ur spadet och skinet afdrages. När fisken är kall, skäres den i tärningar och alla ben borttagas noga. Smör och mjöl sammanfråsas, fiskspadet och grädden tillsätts litet i sänder och såsen får koka 10 min. under flitig rörning, hvarefter den uppvärmd äggulan, fisken och kryddorna tillsätts. Massan utbredes på ett fat att kallna. Af den stelnade massan formas allängta runda kroketter, som rullas i stöta skorpor, doppas i vispad ägg och rullas åter i stötta skorpor. Kroketterna böra därefter ligga och stelna ett par timmar och kokas sedan gulbruna i flottyr. De uppläggas på gräppapper att afrinna och serveras med champinjonsås.

Slottstek (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. innanlår eller fransyska, 3 msk. smör, (60 gr.), 1/2 msk. salt, 1 lit. svag buljong eller vatten, 4 kryddpepparkorn, 4 hvitpepparkorn, 1 msk. konjak, 1 msk. ättika, 4 ansjovisar, 1 liten rödlök, 2 lagerblad.

Uppvärmd stek med makaroner och ansjovis (f. 6 pers.). 2 tsk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), 1 msk. mjöl, 2 msk. hackad persilja, 1 tsk. socker.

Beredning: Köttet skäres i små bitar. Makaronen sköljes och hackas mjuk i saltadt vatten, hvarefter även den skäres i bitar. Köttet och makaronen uppvärms därefter i såsen och smaksättes med ansjovisen. Serveras som frukosträtt.

Stufvade sockerärter (f. 6 pers.). 3 lit. sockerärter, 3/4 lit. vatten, 2 tsk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), 1 msk. mjöl, 2 msk. hackad persilja, 1 tsk. socker.

Beredning: Artskidorna rensas, sköljas och påsättes i kokande, saltadt vatten. När de kokat upp, tillsättes 1 msk. af smöret, hvarefter är-

Finast i smak
och
näringsrikast
äro
VÄRGÅRDA
(Konst. Hoflevermjöl)
Hafregryns- och Hafremjöl
PARETER.
Värgårda
Proton-hafremjöl!

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, köttjus, (1 dcl. tjockt grädda).

Beredning: Köttet bultas väl och tvättas med en duk doppad i hett vatten. En stekgryta upphettas långsamt, smöret brynes däri och köttet ilägges samt brynes väl på alla sidor, hvarefter det saltas. Den kokande buljongen eller vattnet påspädes litet i sänder och kryddorna jämte de rensade ansjovisarna, den hela löken och de öfriga ingredienserna tillsätts, hvarefter steken får sakta steka färdig omkring 3 tim.

Köttjusen silas och skummas, smör och mjöl sammanfråsas, köttjusen tillsättes litet i sänder och såsen får koka under flitig rörning i 10 min. hvarefter den afsmakas.

Fricandeau på gädda (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gädda, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 2 hg. späckfläsk, 2 hg. benfritt kalkkött, 3 dcl. buljong, 1 dcl. franskt vin, 6 persiljestjälkar, 1/2 tsk. hvitpeppar, brynt socker, (1/2 msk. strösocker, 1 msk. vatten).

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, fiskspadet.

Beredning: Gäddan urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Skinet afdrages med fjällen på och fisken ingnides med 1 msk. af saltet samt ättikan. Ett hg. af späcket skäres i fina strimlor, hvilka vändas i resten af saltet och därmed späckas gäddan i tätta, jämna rader. Kalkköttet och resten af späcket skäres i skivor och läggs på botten af en fiskkittel, gäddan nedlägges därpå och buljongen jämte vin, kryddor och det brynta sockret tillsätts. Fisken får därefter koka på sakteld omkring 20 min. hvarefter den uppläggas på varmt serveringsfat och garneras med persilja samt små kokta potatisar.

Till såsen fråsas smör och mjöl, fiskspadet tillsättes litet i sänder och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas och serveras i särskild sås-skål.

Fläskpannkaka (f. 6 pers.). 3 kkp. mjöl, 1/2 tsk. salt, 3 ägg, 1 1/2 liter gräddmjöl, 2 hg. lätt saltadt fläsk.

Beredning: Mjölet siktas i ett fat och blandas med saltet. Äggen

terna få koka med tätt slutet lock, tills de äro riktigt mjuka. De uppläggas då med hälslef i ett fat. Resten af smöret fråses med mjölet, ärtspadet tillsättes litet i sänder och såsån får koka 10 min. Därefter ilägges artskidorna och stufningen afsmakas med den hackade persiljan, salt och socker.

Krusbärskräm (f. 6 pers.). 1 lit. färska eller 6 dcl. konserverade krusbär, 1/2 liter vatten, 2 kkp. krossocker, 1 1/2 msk. potatismjöl.

Beredning: Krusbären snoppas, sköljas och få afrinna. Af sockret och vattnet kokas en tunn, klar lag. Krusbären ilägges och få koka tills de äro mjuka, då krämen afredes med det i litet kallt vatten eller franskt vin utrörda potatismjölet, och får ett godt uppkök. Krämen afsmakas och omröres då och då, tills den är kall, då den upphålles i karott eller geléskål.

Fricandeau på gädda (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gädda, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 2 hg. späckfläsk, 2 hg. benfritt kalkkött, 3 dcl. buljong, 1 dcl. franskt vin, 6 persiljestjälkar, 1/2 tsk. hvitpeppar, brynt socker, (1/2 msk. strösocker, 1 msk. vatten).

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, fiskspadet.

Beredning: Gäddan urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Skinet afdrages med fjällen på och fisken ingnides med 1 msk. af saltet samt ättikan. Ett hg. af späcket skäres i fina strimlor, hvilka vändas i resten af saltet och därmed späckas gäddan i tätta, jämna rader. Kalkköttet och resten af späcket skäres i skivor och läggs på botten af en fiskkittel, gäddan nedlägges därpå och buljongen jämte vin, kryddor och det brynta sockret tillsätts. Fisken får därefter koka på sakteld omkring 20 min. hvarefter den uppläggas på varmt serveringsfat och garneras med persilja samt små kokta potatisar.

Till såsen fråsas smör och mjöl, fiskspadet tillsättes litet i sänder och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas och serveras i särskild sås-skål.

Fläskpannkaka (f. 6 pers.). 3 kkp. mjöl, 1/2 tsk. salt, 3 ägg, 1 1/2 liter gräddmjöl, 2 hg. lätt saltadt fläsk.

Beredning: Mjölet siktas i ett fat och blandas med saltet. Äggen

SOLO-KÄFFE

från

A.-B. Malmö Kaffekompani.

H. M. Konungens Hofleverantör.

Magnetiskt förädladt enligt svenska

patentet n:o 20016 år.

det bästa, renaste och drygaste

JAVA-KÄFFE

som finnes i marknaden och säljes i

femton olika Javablandningar i rikets

förnämsta Kaffe- och Speceriaffärer

vispas tillsammans med mjölken och

nedrörs med slef i mjölet, litet i sänder, så att smeten ej blir klimpig.

Den bör därefter stå ett par timmar, så att mjölet får svälla. En

stekpanna upphettas långsamt. Fläsk-

skret skrapas, skäres i fina tärningar,

lägges i pannan och stekes gulbrunt

samt upphålles jämte flottet. Pannan

gnides noga med rent papper, så att

saltet kommer bort och fettet hålles

åter i. Pannkaksmeten röres om väl

och hålles i stekpannan, hvarefter fläsk-

tärningarna ilägges och pannkakan

gräddas vackert gulbrun i god ugnsvärme.

Biffstek (f. 6 pers.). 1,2 kg. ox-

hare eller benfritt innanlår, 1 tsk. salt,

1/4 tsk. hvitpeppar, 1 msk. hvetemjöl,

4 msk. smör (80 gr.), 2 portug. lökar

eller 5 rödlökar, 2 dcl. kokande bul-

jong eller vatten.

Beredning: Köttet, som bör hafva

hängt 3—6 dagar, allt efter årstiden,

tvättas med en duk doppad i hett

vatten, skäres i 1/2 cm. tjocka skivor

hvilka icke bultas men beströses med

salt, peppar och litet hvetemjöl. En

stekpanna sättes på spisen att bli ry-

kande het, smöret brynes däri, biffarna

ilägges och stekas hastigt på båda

sidor. De uppläggas på varmt serverings-

fat, pannan urvispas med den koka-

nde buljongen eller vattnet och såsen

hålles öfver biffarna. De garneras med

löken, som skalats, skurits i skivor

och brynts i en del af smöret.

Anm. Löken bör brynas innan biff-